

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 41-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 481-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білімалушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін «Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1 -тарау. Жалпы ережелер

1. Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білімалушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін «Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – қоршаған орта туралы тұтас түсініктердің негізінде балалардың қоғамдағы жүріс-тұрысын, әлеуметтік жағымды мінез-құлығын калыптастыру, көру қабілеті зақымдалған тұлғаларды қазіргі өмірдің салттарымен жағдайларына әлеуметтік-психологиялық жағынан бейімдеуболып табылады.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) көру қабілеті зақымдалған балалардың өзіне-өзі қызмет көрсетудің, жеке тазалықты сақтаудың, үй шаруасын жүргізудің, қоршаған ортада бағдарлаудың қажетті дағдыларын калыптастыру;

2) әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін дұрыс бағалап түсінуін, өзін-өзі бақылау мен өз мінез-құлығын реттеу дағдыларын калыптастыру;

3) адамгершілік-этикалық нормаларына сай мінез-құлықты калыптастыру, дүнеитанымын кеңейту, эстетикалық талғамын дамыту;

4) әлеуметтік-мәдени мекемелеріне жататын кәсіпорындары мен ұйымдарымен іс жүзінде таныстыру;

5) адамгершілік-тұлғалық қасиеттерін тәрбиелеу: еңбекқорлық, басқалардың қайғысы мен сезімдеріне ортақ бола білу, үлкендерді сыйлау, отаншылдық сезімдері.

2 -тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. «Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау» (бұдан әрі - ӘТБ) пәні көру қабілеті бұзылған балаларды арнайы оқыту мен тәрбиелеудің коррекциялық компонентінің негізгі пәндерінің бірі болып табылады. Бұл пән осы балалардың оқыту-тәрбиелеу процесінде өздерін тұлға ретінде таныттуын қамтамасыз етумен ғана шектелмейді, ол көрмейтіндердің өзіндік қажеттіліктерін өз бетінше қанағаттандыра алатындай, өз әлеуметтік мәселелерін шешетіндей, өзін-өзі және басқаларын адекватты бағалайтындай, айналадағыларымен тең құқықта әрекеттесе білетіндей әлеуметтік құзіреттіліктің деңгейіне жетуге мүмкіндік береді.

5. Көрмейтін және нашар көретін балаларды оқыту құндылықты-бағдарлы, әрекеттік, дифференциалды және коммуникативті тәсілдер негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың құндылықты-бағдарлы тәсілі – бұл белгілі құнылықтар тұрғысында оқу іс-әрекетін ұйымдастыру және орындау, оның нәтижелерін алу және қолдану тәсілі: өмір, адам, табиғат, шындық, мейірімділік, отбасы. Құндылықтар тұлғаның мотивациясының маңызды факторы ретінде, оның мінез-құлқы мен әрекетін ынталандырады. Орта білім берудің құндылықтары «Мәңгілік ел» ұлттық идеясына негізделген: қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік; құрмет; ынтымақтастық; еңбек пен шығармашылық; ашықтық; өмір бойы білім алу. Оқыту барысында қазақ ұлттық дәстүрлері мен салттарына басым көңіл бөлінеді. Оқытудың ерекше нәтижелі формаларын қолданады: пікірталас, пікірсайыс, презентациялар, жарыс, конференция өткізу.

7. Тұлғалық қасиеттердің дамуы білім алушыларды білім берудің басты құндылықтарына дағдыландырудың негізі болып табылады, ол құндылықтар: «қазақстандық патриотизм» мен азаматтық жауапкершілік», «құрмет», «ынтымақтастық», «еңбек пен шығармашылық», «ашықтық», «өмір бойы білім алу» сияқты. Бұл құндылықтар білім алушының тәртібі мен күнделікті іс-әрекеттерін ынталандыратын тұрақты тұлғалық бағдарына айналады.

8. Тұлғалық-бағдарлы тәсілі оқу процесін жекелендіруді, баланың жеке даралығын, тұлғалық бірегей қасиеттерін (шығармашылық, белсенділік, еңбекқорлық, төзімділік, мұқияттылық, ұқыптылық, өз деңсаулығы мен қауіпсіздігіне жауаптылық, мақсаттылық, жігерлілік пен қайраттылық, тартысыздық, әдептілік) қалыптастуді көздейді, эмоциялық-еріктік аясының, психикалық процестердің: бейнелеу-әрекеттік ойлаудың, зейіннің кемшіліктерін түзетуге жетелейді.

9. Әрекеттік тәсіл әлеуметтік-тұрмыстық сабақтарында балалардың практикалық икемдері мен дағдыларын дамытуда және түзетуде жүзіге асады. Практикалық дағдыларды ақпараттық-рецептивті, іздену, зерттеу, көрнекті-иллюстрациялық, оқу-танымдық іс-әрекетін ынталандыру әдістері, бақылау

және өзін-өзі бақылау әдістері, репродуктивті әдісі арқылы дамытады, бұл әдістер бойынша меңгерлетін материалды машықталған дағдыға айналғанша қайта-қайта бірнеше рет бекітеді.

10. Әрекеттік тәсіл мұғалім, тәрбиеші мен ата-ананың өзара іс-қимылын көздейді, онда мұғалім білім алушының іс-қимылын үйлестіреді, ал білім алушы өз іс-әрекетін анықтайды, даму дағдыларының жақын аймағын анықтайды және неғұрлым тиімді тактиканы тандайды.

11. Сабақта жүргізілетін іс-әрекеттің негізгі түрі – күнделікті тұрмыстық, әлеуметтік дағдылары мен айналадағылармен әрекеттесудің дағдыларын меңгеруге бағытталған тәжирибелік сабақ болып табылады.

12. Әрекеттік тәсіл білім алушыларға өз бетінше:

1) сұрақ қойып, қорытынды жасау; әртүрлі қиын маршрутты құрастыруда және оқу және танымдық міндеттерді шешу үшін, модельдер мен схемаларды түрлендіруіне, жасап шығаруына, қолдануына;

2) нәтижеге қол жеткізу барысында өзінің іс-әрекетін бақылау, бағдарлауға және мобилдікке байланысты жағдайдың өзгеруіне қарай іс-әрекетін түзетуіне; оқу міндеттерінің орындалуын, оны шешудегі өз мүмкіндіктерін дұрыс бағалауына мүмкіндік береді.

13. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауды оқытудағы дифференциациялық тәсіл оқу процесінде білім алушылардың түрлі топтарына қарай ерекшелендіруді, олардың денсаулық, психикалық, офтольмологиялық және жас ерекшеліктеріне, көру мүмкіндігі мен қосарласқан кемістіктердің болуына байланысты түрлі жағдайларды жасауды ескереді, осындай ерекшеліктеріне қарай білім алушыларды топтарға бөледі: мүлдем көрмейтін және жартылай көретін білім алушылар; нашар көретін білім алушылар. .

14. Әлеуметтік және тұрмыстық ортада бағдарлау дағдыларын меңгеруіне байланысты топшаларға бөліп оқытуды ұйғарады: балаларды үш топшаға бөледі:

1) бірінші топшаның білім алушылары білім алушылары оқу материалын толықша және өз бетінше меңгере алады;

2) екінші топшаның білім алушылары оқу материалын меңгереді, бірақ оны жаңғыртуда кейбір қателерді жібереді;

3) үшінші топшаның білім алушылары оқу материалын жартылай меңгереді және оны өз бетінше жаңғырта алмайды, олар үшін жеке түзетудің әдістері мен тәсілдері қамтылған жеке карталар жасайды.

15. Коммуникативті тәсіл әдептілік, сипайылық, ақкөңілділік, тартысыздық сезімдеріне негізделген тұлғаралық әрекеттесуді ұйғарады; сөйлеу қарым-қатынаста білім алушылар іскерлік ынтымақтастықты орнатады; жалпы шешімді табуды, түрлі ұстанымдарды келістіру және өзара қызығушықтарын есепке алу негізінде дау-жанжалдарды шешуді, құрбылардың пікірімен санасып, бір-бірін сыйлауды үйренеді, өз пікірін жеткізе білуді, оны аргументпен дәлелдеу және қорғай білуді меңгереді; сөйлеу құралдарын саналы қолданады, дөрекі сөйлеу және балағат лексикасын қолдануға жол бермейді.

16. ӘТБ пәнін оқытуда екі бағыт қарастырылады:

1) бірінші бағыт білім алушыларда күнделікті өмірге қажетті дағдыларды қалыптастыру болып табылады. тұрмыстағы әр түрлі заттарды пайдалану, тұрмыстағы тәртіп мәдениетінің дағдылары қалыптастырылады;

2) екінші бағыт адам әрекетінің әлеуметтік-тұрмыстық саласымен таныстыру, мектепте, отбасында, қоғамдық орындарда тәртіп мәдениетін тәрбиелеу, сөйлесу дағдыларын қалыптастырумен байланысты дербес өмірде әлеуметтік коммуникативті әрекеттестік үшін қажетті білім мен біліктерді меңгеру болады.

17. Ақпараттық-коммуникативтік технологияларды, GPS навигациясын, мультимедиялық ресурстарын және бұқаралық ақпарат құралдарын, интерактивті тақталарын және компьютерлерді пайдалану оқу процесін белсендіруге және модернизациялауға мүмкіндік береді, сонымен қатар білім алушылар мен педагогтың арасындағы қарым-қатынасты дамытып, ынтымақтастықты нығайтады.

18. ӘТБ пәні біріктірілген курсретінде қарастырылады, ол бірнеше пәндерден алынған білімдерді қамтиды:

1) өзін-өзі тану - қоғам өмірінің негізгі қағидаларын тану және қоғамдағы өз орнын белгілеуге жағдай жасау;

2) математика - формула бойынша отбасылық бюджетті, азық-түлік себетті санауда, ақша аударымдарын жіберуде математикалық есептеу;

3) география - азық-түлік және басқа да тұтыну тауарларды шығару өндірістердің, өнеркәсіп мекемелердің географиялық орналасқан жерлерімен танысу;

4) биология - ас қортуға қатысатын ішкі мүшелердің жұмысымен, көпшілік қолды тауарлар мен азік-түлік өнімдердің шығару өндірістерімен танысу;

5) химия - жуғыш және тазартқыш құралдарды химиялық құрамына қарай қолдану;

6) мимика және пантомимика – ауызша сөйлеу арқылы және сөзсіз коммуникацияның дағдыларын меңгеру;

7) кеністікті бағдарлау - жабық және еркін кеністіктебағдарлай білу;

8) технология - киімін тазалап ұстау, тамақ даярлаутәжірібелік тапсырмаларды орындау;

9) физика- электр құрал-аспаптармен жұмыс жасау ережелерін меңгеру;

10) тарих - қазақ, орыс және басқа ұлттардың дәстүрлері мен тұрмыс-салттарын танысу.

19. ӘТБ сабақтарын Бағдарламада көрсетілген теориялық және практикалық тапсырмалардың барлық түрлерін толық көлемінде орындау үшін арнайы жабдықталған кабинетте өткізеді. Кабинетті ұйымдастыруда санитарлық-гигиеналық ережелері мен қауіпсіздік техникасын есепке алады. Кабинет дауыстық нұсқау шығаратын тұрмыс техникасы мен тұрмыстық құралдармен жабдыкталады.

20. Арнайы білім беру жүйесінде білім алушылардың түзету сабақтары бойынша оқу жетістіктерін бағалаудың сапалық-түсіндірмелі эмоционалды сипаты болады (өз мүмкіндіктерін дұрыс бағалай білуді және түсінуді қалыптастыру) және даму жетістіктердің мониторингіне негізделеді.

21. Бағдарлама бойынша оқудың нәтижелігі сипаттау мағынасына ие жәнеуш деңгей бойынша бағаланады:

- 1) меңгеруге талпынады;
- 2) көмек арқылы игере алады (ересек немесе құрдастардың көмегімен);
- 3) басты құзіреттіліктер бойынша өз бетінше меңгере алады.

3-тарау. ӘТБ пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. ӘТБ пәнінен оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

23. ӘТБ пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім «Жеке тазалық»;
- 2) 2- бөлім«Киім және аяқ киім»;
- 3) 3- бөлім«Тұрғын үй»;
- 4) 4- бөлім«Қазақстандық отбасы»;
- 5) 5- бөлім«Мінез-құлық тәртібі»;
- 6) 6- бөлім«Сауда»;
- 7) 7- бөлім«Байланыс құралдары»;
- 8) 8- бөлім «Тұрмыстық мекемелер»;
- 9) 9-бөлім«Көлік»;
- 10) 10- бөлім «Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері»;
- 11) 11- бөлім«Тамақтану»;
- 12) 12- бөлім«Медициналық көмек».

24. «Жеке тазалық» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жеткіншектердің жеке гигиенасы;
- 2) гендерлік тәрбие;
- 3) салауатты өмір сүру.

25. «Киім және аяқ киім» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сән және стиль;
- 2) киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі.

26. «Тұрғын үй» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері;

- 2) үйдің тазалығын сақтау.
27. «Қазақстандық отбасы» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
- 1) отбасылық қарым-қатынастар;
 - 2) бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер;
 - 3) отбасы бюджеті.
28. «Мінез-құлық мәдениеті» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
- 1) жалпы мәдени құзіреттіліктер;
 - 2) мүсіннің дұрыс қалпысы
29. «Сауда» бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:
- 1) сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы.
30. «Байланыс құралдары» бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:
- 1) байланыс түрлері, олардың мағынасы.
31. «Тұрмыстық мекемелер» бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:
- 1) тұрмыстық мекемелер және олардың міндеттері
32. «Көлік» бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:
- 1) көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері.
33. «Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
- 1) нормативті құжаттар;
 - 2) әлеуметтік мекемелер;
 - 3) қалалық оқу мекемелері;
 - 4) жұмысқа орналасу.
34. «Тамақтану» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
- 1) азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы;
 - 2) асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішуаспаптары;
 - 3) тамақ дайындау.
35. «Медициналық көмек» бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:
- 1) алғашқы медициналық көмек көрсету.
36. 5-сыныпқа арналған ӘТБ пәнінің базалық мазмұны:
- 1) тазалық гигиенасы: бір күн ішіндегі тазалық гигиенасының ережесі; тазалық гигиенасының пәні және әдісі; көзгигиенасы; гигиеналық процедураның орындалу ережесі (балада және қызда); достарын сенің денсаулығың;
 - 2) киім және аяқкиім: қазақ тарихының костюмі; киімнің түрлері, олардың қолданылуы; күнделікті киімді күту; аяқкиімнің түрлері, олардың қолданылуы; аяқкиімді күту; киімді жуып тазалауға арналған заттар, аяқкиімді жуу; ілгекті тігу; санитарно-гигиеналық талаптар және қауіпсіздік жұмыстың ережесі;
 - 3) тұрғын-үй: тұрғын-үйдің түрлері; мектеп орналасуы; тазалық жасаудың түрлері; апта сайын бөлмені тазалау; тазалық және жуу кезіндегі қауіпсіздік техникалық жұмыс; шаңсорғыш; бөлме өсімдіктері және оларды күту;
 - 4) қазақ отбасы: отбасы құрамын оқыту; туысқандық қатынас; отбасылық дәстүр; ақшалар (монета, купюра, валюта); олардың қолданылуы;

5) сауда: дүкеннің түрлері, олардың қолданылуы; сауда саласындағы мамандықтар; тауардың түрлері; сатылым дүкендеріне экскурсия;

6) байланыс құралы: телефонның түрлері және телефон байланысы; сюжеттік-рөлдік ойын «Досыңа хабарласу»;

7) тұрмыстық мекеме: тұрмыстық мекеменің қызмет көрсетуі, олардың қолданылуы және ерекшелігі; тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорының жұмысшылардың мамандықтары;

8) көлік тасымалы: қалалық көлік тасымалының түрлері; қалалық көлік тасымалын қолдану; жол ережесіндегі белгілер;

9) ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері: Қазақстан Республикасы Конституциясында «Баланың құқықтары мен міндеттері туралы»; Қазақстандық зағип жандар қоғамының құрылу тарихы;

10) мінез-құлық мәдениеті: құрдас-құрбылармен, ересектермен (таныс және бейтаныс) әр түрлі жағдайда кездесуде және қоштасуда сөйлеумәдениеті; этикеттің негізгі ережелері; отыру және түрегеп тұру кезде мүсіннің дұрыс қалпысын сақтау;

11) тамақтану: тағамның негізгі түрлері; тамақты қауіпсіз сақтау әдісі; тамақты дайындау шарты және орны; таңғы тамақты үстелде дайындау; қарапайым және аралас бутербродтар; салатты дайындау; асүйге қажет заттар мен ыдыстар; оларды күту және дұрыс пайдалану ережесі;

12) медициналық көмек: медициналық мекеме, олардың қолданылуы; үй дәрісханасы.

37. 6-сыныпқа арналған ӘТБ пәнінің базалық мазмұны:

1) жеке тазалық гигиенасы: организмді шыңдау; шаш күтімі (жуу, сәндеу); көз күзеті; бозбала мен бойжеткеннің қарым-қатынас мәдениеті; салауатты өмір салтының мағынасы; шылымның зияны;

2) киім және аяқкиім: киім және аяқкиімді таңдау түр, түсіне қарай; мақта және жасанды маталарды жуу; үтік; шағын киімді жөндеу; қауіпсіздік техникасын жөндеу;

3) тұрғын-үй: үйдегі бөлменің орналасуы; сыныптың орналасуы, мектептегі жатын бөлме; пәтердің жиһаздағы дұрыс орналасу ережесі, мектепте; күнделікті пәтерді жинау (құрғақ және дымқыл); шаңсорғыш – үйге көмек; бөлме өсімдіктері (олардың мағынасы, сапасы және күтімі);

4) қазақстандық отбасы: туыстардың мамандығы; отбасының құқығы мен міндеті; отбасылық мерекелер; халықаралық валюта;

5) сауда: супермаркет, гипермаркет, минимаркет, олардың қолданылуы; олардың түрлері, олардың бағасы; тауарды тұтыну реті;

6) байланыс құралы: негізгі байланыстың түрлері; апаттық және қалалық мекемен телефонмен байланыс (полиция, жедел жәрдем, өрт сөндіретін мекеме); сюжеттік рөлдік ойын «Жедел жәрдемге қоңырау»; тренинг «Виртуалды алдамшыны қалай тану керек»;

7) тұрмыстық мекеме: химиялық тазалауға экскурсия;

8) көлік тасымалы: көлік тасымалының адам өміріндегі маңызы; қалалық көлік тасымалындағы жолақысын төлеудің түрлері; жолда жүру ережесі;

9) ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері: Қазақстан Республикасы Конституциясында «Баланың құқықтары мен міндеттері туралы»; зағип жандардың Қазақстандық қоғамына кіру тәртібі;

10) мәдениет әдебі: сөйлесу әдебі; жүрген кездегі денені тік ұстау таяқпен;

11) тамақтану: тағамның құрамы (көмірсулар, майлар, ақуыздар, дәрумендер), адам өміріндегі қолданылуы; тағам рационы; тағамның сақталуы және дайын тамақтың; ас үйдегі тұрмыстық техника; газ және электр плитаның дұрыс қолданылуы; үстел үстіндегі тәртіп ережесі; тазартқыш және жуғыш құралдар арнайы ас үй және асхана ыдыстары үшін; кешкі астың үстелін дайындау; жармалар, оның түрлері, мультиваркаға ботқа дайындау; сүт тағамдарының түрлері; қазақтың сүт өнімдері (қымыз, шұбат, айран);

12) алғашқы көмек: «жедел жәрдемге» қоңырау шалу және үйге дәрігер шақыру; тұмау ауруына профилактика жасау; медициналық нұсқауды дұрыс орындау және қабылдау.

38. 7-сыныпқа арналған ӘТБ пәнінің базалық мазмұны:

1) жеке тазалық гигиенасы: бозбаланың тазалық гигиенасы; жеке гигиеналық пәндер; шаш және бет терісіне күтім; көз аурулары; жеке заттардан жұғатын тазалық гигиенасы; ер баланың жыныстық жетілуі; полове созреваниe мальчиков; тершендік профилактикасы, бозбаланың тері аурулары; қыз баланың жыныстық жетілуі; жеке күнтізбе құру; есірткінің зияны және токсикалық заттар;

2) киім және аяқ киім: сән және стиль; сәндік киімді ұсынатын мамандар; мақта және синтетика маталарды жуу; кір жуатын жерге экскурсия; қызметтің түрлері; кір жуатын жердің өз-өзіне қызмет істеу; бүлінген киімді жөндеу, торлап жамау;

3) тұрғын-үй: интерьер; киіз үй; еден және жиһаз күту ережесі; химиялық жуғыш заттар.

4) қазақ отбасы: отбасындағы жеке қарым-қатынас; отбасылық дәстүр; кіріс көзі; шағын шығындар;

5) сауда: арнайы және жан-жақты жарнамалық дүкендер, олардың бөлімдері; кейбір тауарлардың бағасы; тауарды сатып алу талабы; дүкендегі тәртіп ережесі;

6) байланыс құралы: жәшіктің сәйкес келу түрі; жәшікке экскурсия; әлеуметтік желі,

7) тұрмыстық мекеме: киім жөндеу ательесі;

8) көлік тасымалы: қалалық көлік тасымалы; көлік тасымалындағы тәртіп;

9) мүмкіндіктері шектеулі тұлғалардың құқықтары мен міндеттері: Қазақстан Республикасы Конституциясында «Баланың құқықтары мен міндеттері туралы»; зағип жандардың Қазақстандық қоғам мүшелерінің міндеттері мен құқықтары;

10) мәдениет тәртібі: сөйлесу әдебі; қоғамдағы тәртіп (кино, театр, музейде, кітапханада); сыйлықты қабылдау және тапсыру әдебі; сымбат;

11) тамақтану: әртүрлі тамақтану және олардың адам өміріндегі маңызы; презентация: «Ауылдағы атамның үйінде қонақта»; түскі ас; тіске басар, бірінші және екінші тағам; үшінші тағам; электр тұрмыстық заттарды қолдану; түскі тамаққа үстелді дайындау; қазақтың ұлттық тағамдары(қуырдақ, сірне);

12) медициналық көмек: инфекциялық және көзаурулары, қолдану нұсқаулықтары; дәрі және дәруменнің түрлері.

39. 8-сыныпқа арналған ӘТБ пәнінің базалық мазмұны:

1) тазалық гигиенасы: аяқ, қол, мойын, бетке күтімдер; жастарға және қыздарға косметикалық құрал; көру күзеті; венерологиялық аурулар; даулар тақырып бойынша «мен салауатты өмір салтын қолдаймын»;

2) киім және аяқ киім:жасөспірімнің заманауи гардеробы; сатып алған кездегі киім мен аяқ киімнің таңдалуы;киімдегі дақты үй жағадайында кетіру; дақты үй жағадайында кетірудегі қауіпсіздік техникасы;химиялық тазалауға экскурсия; химиялық тазалаудың қызмет түрлері;

3) тұрғын-үй: интерьердің түрлері; ас-үй және жуынатын бөлмені тазалау; жуынатын бөлмеге, раковинаға, әжетханаға күтім; жуғыш заттар, ас үй және жуынатын бөлмедегі қолданылған күтім;

4) қазақ отбасы: отбасы ерекшелігі; қақтығыстарсыз қарапайым құпия; балаға ойындар мен қызықтар; отбасылық дәстүрлер; тұрғын-үй есебі мен коммуналдық төлем;отбасы бюджеті;

5) сауда:супермаркетке саяхат; тұтынушылардың дұрыс құқықтары; тауарды қайтару ережесі; тауарды төмен бағамен сату; ғаламтор дүкені;

6) байланыс құралы: почта жәшігінің индексі; қала ішіндегі байланыс телефоны;телефон әңгімесіне тарифтер; әрбір байланыс қызмет ету бағасы; ұялы байланыс;

7) тұрмыстық мекеме: орталық-сервистің тұрмыстық техника бойынша жөндеу жұмысы;

8) көлік тасымалы: метро; қала ішіндегі авто көлік тасымалы;көлік вокзалы; негізгі автобус маршруты; автобус қозғалысының күнтізбесі; билетті сатып алу ережесі; жолақы бағасы;

9) ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері, қалалық әлеуметтік мекемелердің маңызы мен мақсат-міндеттерін;

10) мәдениет тәртібі: әртүрлі мамандармен сөйлесу әдебі; стратегиялық кедергілердің тәртібі; үлкен мереке шараларындағы тәртіп ережесі; тұрақтылық;

11) тамақтану: дұрыс тамақтану рационы; ыдыс-аяқ (ас-үй, асхана, шай); таңғы тағамды дайындау үстелді, түскі, полдник, кешкі; механикалық және электр тұрмыстық заттар; ұннан жасалатын тағамдар; ұннан жасалған қазақтың ұлттық тағамдары (лепешка, бауырсақ); консервілеу;

12) медициналық көмек: аяқ астындағы оқиғадағы алғашқы көмек.

40. 9-сыныпқа арналған ӘТБ пәнінің базалық мазмұны:

1) жеке тазалық гигиенасы: үйдегі жеке тазалық гигиенасының ережесі, мектепте; көз күзеті; нұсқаулық және профилактика ерте жүктілік кезіндегі; біз есірткіге қарсымыз;

2) киім және аяқ киім: киім сәні, сән; киімді жаңарту (шағын детальді ауыстыру); былғары терісін тазарту; киімді қалпына келтіру;

3) тұрғын-үй: заманауи пәтердің интерьері; терезе және айнаға күтім; мерзімдік және жаппай пәтерді жинау, мектепте;

4) қазақстандық отбасы: Қазақстан Республикасының отбасы және неке заңы; отбасы ошағының негізі; отбасылық дәстүр және қазақ халқының ырымдары (Бесік той, Тұсау кесер, Сүндет той); отбасы бюджеті;

5) сауда: базар; базардың бөлімдері; тұтынушылардың құқығын қорғау;

6) байланыс құралы: бандеролдың түрлері; оларды жіберу тәртібі;

7) тұрмыстық мекеме: сұлулық салонындағы қызмет жасау ерекшелігі;

8) көлік тасымалы: вокзал және оның қызметі; теміржолдың күнтізбесі; жолаушылар вагонының түрлері; теміржол билетін сатып алу; багажды сақтау камерасы;

9) мүмкіндіктері шектеулі тұлғалардың құқықтары мен міндеттері: Қазақстан Республикасы «Мүгедектерді деңсаулық сақтау аясында әлеуметтік қорғау туралы» Заңы (8,14 баптары); іскерлік этикеттің ережелері; колледж; мамандықты тандау; жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар орталығы, жұмысқа тұру үшін қажет болатын құжаттар тізімі; Қазақстан Республикасындағы Еңбек кодексі;

10) мәдениет тәртібі: бозбалдар мен қыздардың сөйлесу әдебі; жас адамдардың сырт келбеті;

11) тамақтану: диеталық тағамдар; асүй құрылымдарын таза ұстау; диеталық тағамдарды дайындау;

12) медициналық көмек: инфекциялық және ішек аурулары; ауа тамшысы арқылы жұғатын аурулар, олардың қалай қолданылуы туралы нұсқаулық.

41. 10-сыныпқа арналған ӘТБ оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) тазалық гигиенасы; тазалық гигиенасының ережесі; ерте жыныстық салдары; презентация «Денсаулықты күтуді үйрен» тақырыбына;

2) киім және аяқ киім: сыртқы келбет және жеке келбетті қалыптастыру; жүнді теріні таза ұстау; замштық теріні таза ұстау;

3) тұрғын-үй: тұрғын үй жері және әр ұлттың тұрғын-үй интерьері; косметикалық тұрғын-үй жөндеу жұмыстары;

4) қазақ отбасы: тату отбасы; отбасылық дәстүр; жинақ; депозиттердің түрлері; несие;

5) сауда: жәрмеңке, олардың түрлері;

6) байланыс құралы: ғаламтордан ақпаратты іздеу; байланыстың түрлері; электронды жәшік;

7) тұрмыстық мекеме: банктің қызметі;

8) көлік тасымалы транспорт: әуе көлік тасымалы; аэровокзал; маршруттар; билетті сатып алу ережесі; рейске тіркелу; жолақының құны;

9) мүмкіндіктері шектеулі тұлғалардың құқықтары мен міндеттері: БҰҰ Жарғысында жарияланған құқықтар; зағип жандарға берілген құқықтарды және міндеттері; абитуриенттің оқу орнына түсудің ережелері білу, егжей-тегжейін түсіну, колледждерге, ЖОО; резюме; «Жұмысқа тұру үшін сұхбаттасуға келу» сюжеттік ойыны;

10) мәдениет әдебі: общекультурные компетенции; осанка;

11) тамақтану: пайдалы және зиян тағамдар; ыдыс жуатын; мерекелік дастарханға үстел дайындау; мерекелік дастарханды дайындау; ұлттық тағамды дайындау;

12) медициналық көмек: ауруды күту.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

42. Бағдарламада оқыту мақсаттары арнайы кодталған. Кодтың бірінші саны сыныпты белгілейді, екінші және үшінші саны –бөлім мен бөлімшені анықтайды, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.3 кодындағы: «5» - сынып, «2.1» - бөлімше, «3»- оқу мақсаттың реттік нөмірі. Мақсаттар белгілі бір контекстіге байланысты құрастырылмаған және әр түрлі тақырып аясында жүзеге асырылады.

43. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1- бөлім«Жеке тазалық»:

1- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттар					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1Жеткіншектердің жеке гигиенасы	5.1.1.1 таңғы және кешкі дәрет алудың дағдылары менгеру (жуыну, сүртіну, шаш тарау, тіс жуу)	6.1.1.1 жеке тазалық сақтаудың маңыздылығын түсіну, денесіне күтім жасай білу, ағзаны шынықтыру,	7.1.1.1 қыздың, ұлдың жеке гигиена ережелерін, косметикалық салфеткалар түрлерін білу, шашқа, бетке күтім жасай	8.1.1.1 аяқ-қолдың беттің, мойынның терісіне дұрыс күтімжасау, косметиканы шамалап қолдану	9.1.1.1 өз ағзасын шынықтыру,өз заттарын күнделікті тазалау, жуу, тазалықта ұстау; үйде, мектепте жеке тазалық гигиенасын сақтау	10.1.1.1 деңсаулықты сақтау және шынықтыру үшін жеке тазалық сақтаудың маңыздылығын түсіну
	5.1.1.2 жеке гигиена	мен		8.1.1.2 косметикалық құралдар		10.1.1.2 көру қабілетін

	<p>лық заттары н қолдана білу (тіс жуу щеткасы н, сабынды , тарақты, қол орамалы н, бет орамалы н) 5.1.1.3 кол-аяқты жуған кезде әрекетте рді дұрыс ретімен орындай білу, тырнақ алу (қолға сипап сезудің негізгі құралы ретінде қарап, ұқыпты күту) 5.1.1.4 көзілдірі кті дұрыс пайдала</p>	<p>аяқтарын сумен ысқылауд ың әдістерін білу 6.1.1.2 таңертен және кешке тазалық процедур асыжасай білу 6.1.1.3 бас жууда қауіпсізді к ережелері н сақтай білу; шаштың типіне қарай жуу құралдар ын дұрыс таңдай білу 6.1.1.4 шаштың сәнді, жинақы калпын сақтау 6.1.1.5 жұмыс орнына жарық түсуді дұрыстау; кітап қойғышт</p>	<p>білу 7.1.1.2 шаштың, терінің типін анықтау, денеге, шашқа жағатын косметик алық сұйықтар мен қоспалар ды, сабынды таңдай білу, шашқа және бетке күтім жасау 7.1.1.3 денешын ықтыру сабақатар ынд және түрлі сапарға шыққан кезінде жеке тазалықт ы сақтау 7.1.1.4 қайызғақ қа , шаштың түсуіне қарсы құралдар ды білу,</p>	<p>дың түр- түрін тану, олардыңқ олдану ерекшелі ктерін білу, безеуге қарсы құралдар ды, қабынуд ы басатын косметик алық маскалар ын таңдай білу 8.1.1.3 тырнақты н тазалығы н, сәнін сақтау, маникюр және педикюр жасау, шаштараз ға, маникюр және педикюр шеберіне бару 8.1.1.4 депиляци я жасау әдістері мен</p>	<p>9.1.1.2 компьют ермен жұмыс жасауда көру қабілетін қорғау ережелері н сақтау, көзілдірік ті қолдана білу, білім алушы режимін сақтау; көзге бөтен зат түсіп кетсе, оны сумен жуып- жаю</p>	<p>аялап күтудің қажеттілі гін түсіну</p>
--	--	--	---	---	---	---

	на білу, оны тағудың қажеттілігін түсіну, көзге арналған қарапайым гимнастикасын жасап жүру	ы қолдану; қарапастамен жазу; көзге салынатын күштің режимін сақтау	оларды дұрыс таңдай және пайдалану білу; 7.1.1.5 жеке тазалық заттар арқылы көшетін ауруларды білу, үстел шамын орнату және жұмыс орнына жарық түсіру, көзге арналған жаттығуларды жасай білу	ережелерін білу 8.1.1.5 теледидарларды қарау кезінде дұрыс отыру және оларды көруге бөлінген уақытытан ауытқымау; бинокльді, монокльді пайдалану білу, оптикалық түзету құралдарын (көзілдірікті, лупаларды, линзаларды) сақтап, күту, көз бұлшық еттерін нығайту гимнастикасын жасау		
1.2 Гендерлік	5.1.2.1 қыздар	6.1.2.1 ұлдар	7.1.2.1 ағзаның	8.1.2.1 сөз	9.1.2.1 ерте	10.1.2.1 ер мен

тәрбие	ың және ұлдардың анатомиялық, физиологиялық, психологиялық ерекшеліктерін түсіну; тазалық процедураларын дұрыс орындау	мен қыздар арасындағы қарым-қатынас мәдениетін сақтау, дұрыс танысу, өзара қатынас жасау дағдыларын меңгеру (ұнату, көңіл білдіру, достасу, сүйю)	жыныстық жетілу кезінде болатын өзгерістер туралы білу (тершендік, безеу бөртпесі, жеккінік терінің аурулары, қыздардың етеккір күндері мен ұлдардағы поллюция кезеңдері) 7.1.2.2 етеккір және поллюция кезінде гигиеналық талаптарын білу; етеккір циклінде тазалықты ұстау, етеккір циклінің күнтізбесін жүргізу; іш киімді,	аурулар және олардың ағзаға зияндылықпалы, қауіпті салдары туралы білу	жүкті болудан сақтану, оны алдын алу және болдырмау жолдарын білу	әйел арасындағы қарым-қатынастың адамгершілік негіздерін және этикалық нормаларын білу және түсіну; кәметке толмаған дармен сексуалды қарым-қатынасқа түсідің құқықтық жауаптылықты сезіне білу
--------	--	---	---	--	---	---

			шұлықта рды күнделікт і жуу			
1.3Сала уатты өмір сүру	5.1.3.1 ағзаға пайдалы жағымд ы нәрселе р туралы білу, деңсаул ықтың достары н тану (күн шуағы, таза су, рациона лды тамақта ну, дене шынықт ыру жаттығу лары, терең ұйқы) 5.1.3.2 темекі тартуды ң зияны жайынд а білу; бірінші рет ұсыныла тын темекіде н, ішімдікт	6 .1.3.1 адам өмірі мен тіршілігі үшін деңсаулы қтың маңызды лығын сезіну 6.1.3.2 темекі тартудың темекі тартышы ның өзіне және айналадағ ыларға тигізетін зиянын түсіну; 6.1.3.3 ішімдікті ң ағзаға келтіреті н зияны жайлы білу, әр алкоголь дікрөмке нің адам ағзасы үшін ұлы зат екенін түсіну, маскүнем діктің әлеуметті	7.1.3.1 рационал ды тамақтан удың, дене шынықты ру жаттығул ардың, күн тәртібін сақтауды ң ағзаға беретін пайдасын айтып түсіндіре алу 7.1.3.2 есіртке мен ұландырғ ыш заттарды ң зияны жайлы білу, есірткені татып көру ұсынысы нан қатаң түрде бас тартып, ерік күшін таныту	8.1.3.1 қоғамда әлеуметте ну үшін салауатт ы өмір салтын ұстануды ң тиімділігі н түсіну 8.1.3.2 есірткені ң ағзаға келтіреті н зиянын жайлы, есірткелі к инъекция арқылы таралаты н аурулар мен болатын әлеуметті к салдары жайында; қайсарлы қ пен жігерлілі к танытып , азғырынд ы тілге ермей есіртке мен ұландырғ	9.1.3.1 әркім өз деңсаулы ққа басты жауапты екенін түсіну 9.1.3.2 зиянды әдеттерді ң (темекі тарту, ішімдік ішу, есіртке қабылдау) деңсаулы ққа келтіреті н жағымсы з ықпалына баға беру 9.1.3.3 «Біз есірткеге қарсымыз » тақырыб ындағы диспутта рға, дебаттарғ а белсенді қатысу	10.1.3.1 салауатт ы өмір салтын насихатта у; зиянды әрекетте р қарсы тұру, белсенді өмір сүру ұстаным ын таныту,« Салауатт ы болуға үйрен» тақырыб ында презентац иялар жасау

	ен ерікті бас тартып, қатаң қарсылы қ айту	к салдарын түсіну		ЫШ заттарды татып көруден бас тарту		
--	---	-------------------------	--	---	--	--

2) 2- бөлім «Киім және аяқ киім»:

2- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Сән және стиль	5.2.1.1 қазақ ұлттық киімнің тарихын білу 5.2.1.2 киімді және аяқ киімді олардың мән- мағынас ына қарай ажырату ; киімді аяқ киімді және бас киімді маусымғ а лайық таңдау 5.2.1.3 өз бетінше киіну және шешіну, киімнің	6.2.1.1 киімді топқа, түрлерге бөліп ажырату, киімді оның сипатына тану және атау 6.2.1.2 жағдайят қа байланыс ты киім комплектіс ін құрастыр у	7.2.1.1 өз стилін табу, достарды ң стильдері н анықтау 7.2.1.2 сәнді киім шығарат ын мамандар ын білу (моделье рлер, киім дизайнер лері, стильшіл ер, кутюрье және олардың брендтері)	8.2.1.1 киім сәнінің даму бағыттар ы мен стильдері н білу 8.2.1.2 киімнің және аяқ киімнің мөлшерле рін анықтау жолдары н білу 8.2.1.3 киім мен аяқ киімін рационал ды таңдау	9.2.1.1 сән журналда рын пайдалан а алу; ұсақ- түйек бөлшекте рарқылы киімді жаңарту, аксессуарл арды дұрыс қолдану (нашар көретінде р үшін) 9.2.1.2 өз киімінде ұлттық элементт ерін қолдана білу	10.2.1.1 қиімді мөлшерге , жасына, өзіндікер екшелігін е және болатын іс- шараның (жиналыс , театрға бару, дискотека , экскурсия) сипатына қарай таңдай білу 10.2.1.2 жаңа киімнің, аяқ киімнің кепілдік мерзімде рін білу; тұтынуш ының

	оң және теріс жағын ажырату, киім-кешекті ұқымты бүктеп, шкафқа қаттап жинау					құқықтарын пайдалана алу
2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	5.2.2.1 сипап сезу мен иіс сезу арқылы киімнің, аяқ киімнің тазалығын анықтау 5.2.2.2 ұсақ-түйек киімдерді өз бетінше қолмен жуу; үтікті пайдалану, киімді құрғату, кептіру, бүктеу 5.2.2.3 киімді тазалау және жууға және аяқ	6.2.2.1 өз киімі мен аяқ киімін таза және ұқыпты қалпында сақтау 6.2.2.2 мақта-матадан және жасанды маталард антигілген киімді жуудың ережелерін білу, кірді қолмен жуу, көретін көмекшінің жәрдемін пайдалана кір жуғыш машинамен жуу, кірді	7.2.2.1 киім мен аяқ киімнің таза және ұқыпты қалпын сақтаудың маңыздылығын түсіну 7.2.2.2 тоқыма және синтетик алықматалардан тігілген киімді жуу, кептіру және үтіктеу; кір жууға арналған құралдарын таңдай білу (қолмен және кір	8.2.2.1 түрлі дақтарды жою амалдарын білу 8.2.2.2 дақтың түрін анықтай білу (иісі бойынша); тұрмыстық химиямен жұмыс жасау техникалық ережелерін сақтау 8.2.2.3 жақын аймақта орналасқан химиялық тазалау қызметтің адресін білу;	9.2.2.1 теріден жасалынған өнімдерді ылғалды тазалау 9.2.2.2 киімді реставрациялау және өзгерту (шалбардан шалақ жасау, көйлектің жеңдерін кесіп тастау, калта жасап, тігу); шалбарды дәкемен жауып үтіктеу 9.2.2.3 киім жөндеу	10.2.2.1 аң терісінен жасалған бұйымдерін тазалау, тарау ережелерін білу және қолдану: ұзақ сақтауға дайындау, күйеге қарсы құралдарды пайдалану 10.2.2.2 жұмсақ теріден жасалынған бұйымдерін тазалау, майланып жылтыра

	<p>киімді тазалауға арналған құралдары туралы білу (иіс сезу қабілетін қолдану) 5.2.2.4 киімнің ұсақ жөндеу түрлері жайлы түсініктерді игеру (түймелер, ілгектер мен ілмектерді тігудің түрлі амалдарын білу) 5.2.2.5 кескіш және шанышқылы аспап-саймандарын, электр қыздырғыш және</p>	<p>үтіктеу, кір жуатын машинаның режимдерін білу 6.2.2.3 кір киімді кір жуатын қызмет орнына дайындау мен тапсырудың ережелерін білу; кір жуу қызметін пайдалану білу 6.2.2.4 түйме тігу үшін инені, жіпті және инеге жіпті сабақтағышты қолдану, киімнің сөгілген тігісін тігу; көйлек, белдемшенің етегін қайырып</p>	<p>жуғыш машинамен) 7.2.2.3 өзіне-өзі қызмет жасау арқылы кір жууға арналған бөлмені пайдалану; кір жуғыш машинасын практикада қолдану; кір жуғыш машинаның режим қосу батырмаларын тактильді ажырата алу 7.2.2.4 торлап жамаудың түрлі амалдарын және декоративтік жамау арқылы жыртылған жерлерге жөндеу</p>	<p>химиялық тазалау қызметке киімді тапсыруға дайындау және тапсыру ережелерін білу; және тапсыру 8.2.2.4 Киімнің сақ-түйек жөндеуін сапалы жасау (тігістерін тігу, етегін қайырып тігу жамау салу), сақталынған анализаторларын пайдалану және қауіпсіздік техникасын сақтау</p>	<p>ательенің, аяқ киім жөндеу шеберханардың жайында ақпаратты таба білу; киімді және аяқ киімді жөндеуге апарып тапсыру</p>	<p>п кеткен жерлерін сипап анықтай білу, тұрмыстық химиялық құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау</p>
--	--	---	--	---	---	---

	тұрмыстық химиялық құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу	тігу 6.2.2.5 сырт киім мен аяқ киімді дұрыс күтіп қарау 6.2.2.6 кескіш және шанышқылы аспап-сайманда рын, электр қыздырғыш және тұрмыстық химиялық құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу	жасай білу 7.2.2.5 кескіш және шанышқылы аспап-сайманда рын қолдануда қауіпсіз техникасын сақтау			
--	--	--	--	--	--	--

3) 3- бөлім «Тұрғын үй»:

3- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-ынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1	5.3.1.1	6.3.1.1	7.3.1.1	8.3.1.1	9.3.1.1	10.3.1.1

Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	тұрғын үй түрлерін білу, ажырату және ауызша сипаттау 5.3.1.2 мектептің негізгі бөлімдері мен бөлмелері жайлы ақпаратты жалпылау, мектеп бөлмелердің біреуіне презентация жасау 5.3.1.3 «интерьер» ұғымын білу	өз пәтеріндегі және мектеп ішіндегі бөлмелердің атауын, мағынасын, орналасқан жерін білу; арнайы бағдарлама өзінің тұрғын үйін моделін жасау 6.3.1.2 пәтерде, мектепте жиһаздарды орналастыру ережелерін білу (бөлменің мөлшеріне, ауқымына мағынасына қарау, басқа жиһаздың болуын ескерту)	жиһаздарды орына орналастыра білу, интерьер компоненттерін таңдай білу (макетте көрсету) 7.3.1.2 ұлттық тұрғын үй түрлерін білу, қазақтың киіз үйі туралы хабардар болу (киіз үйдің ішкі жасалуына, бұйымдарын білу)	перде, шам және интерьердің басқарылуы бөлшектерін таңдау, оларды бір-бірімен үйлестіру талаптарын білу 8.3.1.2 өз тұрғын үйін көркейту дағдыларын игеру	қазіргі замандағы тұрғын үйлердің интерьерлері жайлы хабардар болу 9.3.1.2 интерьердің құрама бөлшектері іріктеп таңдалуы; тұрғын үйдің әдемі жабықтануы, тұрмысқа жайлы болудың қажеттілігін түсіну	әлемдегі түрлі ұлттардың тұрғын үй мен интерьердің ерекшеліктерін білу 10.3.1.2 үй салу, қоныс той жасау, үйді безендіру салт-дәстүрлерін білу 10.3.1.3 практикалық сабақ: этнографиялық мұражайға экскурсия
3.2 Үйдің	5.3.2.1 мектеп	6.3.2.1 сақталың	7.3.2.1 еденнің	8.3.2.1 асуы мен	9.3.2.1 терезелер	10.3.2.1 үйде

тазалығын сақтау	бөлмелерін, пәтерді жинап, тазалаудың қарапайым дағдыларын игеру, қол асты материалдарын пайдалану (сыпырғыш, швабра, шүберектер) 5.3.2.2 тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу 5.3.2.3 шаңсорғыштың ішкі құрылысы	ған анализаторлар арқылы үйдің шашылып жатқанын білу 6.3.2.2. шаңсорғышты пайдаланып, бөлмені, үйді күнделікті іжинаудың және жуып тазалаудың алгоритмін орындай білу 6.3.2.3 тұрғын бөлмелерге қойылатын гигиеналық талаптары іс жүзінде орындау (ауасын желдету режимі, қажетті температур	және жиһаздың жасалыңған материалын сезіп, ажырату және анықтау (еденге қатысты - линолеум, ламинат, паркет; жиһаз – жұмсақ, жылтыратылған) 7.3.2.2 еденді және жиһазды олардың жасалыңған материалына қарай тазалаудың, күтім жасаудың ережелерін білу және оларды практикада қолдану 7.3.2.3 еден мен жиһазға күтім көрсетіп,	дәретхана, ванна бөлмелерін жуып тазалаудың жиілігі мен ережелерін білу (кафель жуу, сантехниканы тазалау) 8.3.2.2 тұрмыстық химиялық құралдарын және түрлі тазартқыш құрал-саймандарын кірленудің түріне қарай қолдана білу; тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық	мен айналдары жуып тазалаудың ережелері мен амалдарын білу, терезелерді жылыту 9.3.2.2 тозаңдатқыш, тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу 9.3.2.3: мектепте, тұрғын үйде күнделікті тазалауды, маусымдық және жаппай тазалап	жөндеу жүргізу амалдары мен жөндеудің түрлері туралы хабардар болу 10.3.2.2 жөндеуге қажетті құрылыс материалдарын түр-түрлерін ажырата білу
------------------	--	--	---	--	--	--

	<p>ы мен қолдану ережелерін білу, қауіпсіздік техникасын сақтау 5.3.2.4 бөлме гүлдері жайлы хабардар болу, олардың маңызын түсіну және үйге қоюға болатын орны мен санын білу</p>	<p>урасын сақтау, жарық түсу ережелерін, шаңды сүртіп жүру) (борьба с пылью) 6.3.2.4 бөлме гүлдерін күтіп карау</p>	<p>тазалауға арналған тұрмыстық химиялық құралдарын, құрал-саймандарын қолдану 7.3.2.4 тапсырмаларды белгілі ретімен орындай білу, өзі орындаған жұмыстың нәтижелерін объективті бағалай алу; жуу, тазалау кезінде офтальмологиялық - гигиеналық талаптарды орындау</p>	<p>талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау 8.3.2.3 жұғыш құралдарға берілген баспа нұсқауды пайдалана білу; 8.3.2.4 бөлмені, тұрғын үйді тазалықта ұстаудың адам үшін қаншалықты маңызды екенін түсіну</p>	<p>жинауды толық көлемінде орындау: пәтерді жинауда тұрмыстық электр аспаптарын және тазартқыш, жуғыш заттарды қолдану (отбасы мүшелердің арасында үй жинау міндеттерін бөлу бойынша жағдаяттың моделін құрастыру)</p>	
--	---	---	---	---	--	--

4) 4- бөлім «Қазақстандық отбасы»:

4- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
---------	------------------

	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1Отбасылық қарым-қатынастар	5.4.1.1 отбасының құрамын, ата-анасының аты-жөнін, олардың жұмыс орнын білу, туыстық қатынастар жайлы білу (ана, әке, аға, бауыр, әпке, сіңлі, қарындас), жақын туысқандар жайлы білу (тате, аға, нағашы, жиен); отбасындағы қарым-қатынастар туралы білу	6.4.1.1 ата-анасының, жақын туыстарының жұмыс істейтін орны мен лауазымы, жұмыстарының мән-мағынасы жайлы айтып, түсіндіре алу 6.4.1.2 отбасындағы өз міндеттері мен құқықтарын білу	7.4.1.1 отбасындағы қарым-қатынастың моральдық-этикалық нормаларын ұстау (ата-аналарға, аталарымен апаларын ақұрмет көрсету); отбасының мүқтаж мүшесіне көңіл бөлу, қолдау көрсету, 7.4.1.2 отбасының әр мүшесінің құқықтарын сақтау және отбасы мүшелер арасында үй шаруасын жүргізу міндеттерін	8.4.1.1 дау мен жанжалдың пайда болу себептерінің түсіну және жанжалды шешу жолдары мен тактикасын таба білу 8.4.1.2 отбасындағы түрлі жағдайларда өзін-өзі дұрыс ұстау, ата-анасын, туыстумаларын, достарын құрметтеу, дау мен жанжалдан аулақ болу; өмірлік жағдаяттың моделин құрастыра алу 8.4.1.3	9.4.1.1 некеге тұру және некені бұзу тәртібі туралы хабардар болу 9.4.1.2 некені бұзудың себептері мен зардаптары туралы білу, бір-бірін қадірлеп, толераттықты ұстану, шыдамдылық таныту, адал болу 9.4.1.3 отбасында пайда болатын жағдаяттарды талдау және бағалау	10.4.1.1 берік отбасының маңыздылығын түсіну; «тату отбасы» презентациясы: өзінің шығармашылық жұмысын ұсыну 10.4.1.2 отбасындағы қарым-қатынастың моральдық-этикалық нормаларын сақтау

			рационалды түрде бөлу	балаларға қамқор болумен байланысты міндеттерін атқару		
4.2Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	5.4.2.1 ұлттық салтарын және мерекелерді атап өтудің дәстүрлерін және олардың мағынасын білу (Құрбан байрам, Ораза-Айт, Пасха, Масленица)	6.4.2.1 Наурыз, Жаңа жыл, мейрамдарын тойлау дәстүрлерін, отбасылық мерекелерін, туған күн, мерей тойларын, үйленудің салт-дәстүрлерін білу 6.4.2.2 мерекелерді ұйымдастыруда қазақтың ұлттық салттарын, дәстүрлерін қолдану	7.4.2.1 отбасылық дәстүрлердің маңызын, олардың отбасылық қарым-қатынастардың күшеюіне қатысты және түрлі жастағы буындардың өзара түсінушілігін артуға жағдай жасау үшін аса маңызды болуын түсіну	8.4.2.1 отбасының бос уақытын және демалыстарын ұйымдастыруға белсенді қатысу, отбасылық дәстүрлерді қолдау және нығайту 8.4.2.2 өзінің бос уақытын дұрыс ұйымдастыра білу; рельефті-нүкте әріптермен жазылған құтықтау хатын өз бетінше дайындау, безендіру	9.4.2.1 отбасының бос уақытын және демалыстарын ұйымдастыру; қазақтың ұлттық салттарын, дәстүрлерін сақтау (Бесік той, Тұсау кесер, Сүндет той)	10.4.2.1 отбасылық құндылықтардың маңыздылығын ұғыну; отбасылық салт-дәстүрді қазақстандық қоғамының және мемлекеттің негізін ретінді сақтау, оларды қолдау және дамыту
4.3 Отбасы	5.4.3.1 Қазақста	6.4.3.1 сақталын	7.4.3.1 «Отбасы	8.4.3.1 тұрғын	9.4.3.1 отбасы	10.4.3.1 тұтынуш

бюджеті	н Республ икасынд ағы ақша белгілер ін, ақша қағаздар ы мен тиындар д тану 5.4.3.2 сипап сезіп және көріп қабылда у арқылы ақша банкнот арының және тиындар ының құнын анықтау	ған анализато рларды пайдалан ып, халықара лық валютаны ажырата білу және валютаны ң теңгеге қатысты бағамын анықтау, түсіну	бюджеті» түсінігін ұғыну; 7.4.3.2 табыстың түрлі қаражат көздері туралы түсіну (жалақы, зейнетақ ы, балаларға берілетін жәрдемақ ы) 7.4.3.3 отбасы бөджетін есепке алып,бір күнде (бір аптада, екі аптада) кететін шығымда рды жоспарла у	қорындағ ы үй түрлерін тану, коммунал дық қызметте р туралы және оларды төлеудің формалар ы мен амалдары жайлы білу; электр санауыш және басқада есептегіш тердің көрсетуле рі бойынша коммунал дық қызметте рін төлеу квитанци яларын толтыру, электр қуатын, газды, суды үнемді қолдана білу 8.4.3.2 отбасылы қ бюджетін	бюджетін ің негізгі тараулар ы мен, кіріс- шығыс баптарын білу; 9.4.3.2 жалақын ы немесе зейнетақ ыны алуға берілетін сенімхат ын құрастыр ып жазу; 9.4.3.3 шығынты жоспарда у (бір күндік шығысын , бір айлық шығысын); кіріс- шығыс журналы н жүргізу	ыларға ұсынылға н кредит түрлерін туралы хабардар болу, ақша жинауды ң мағнасы мен мақсатын түсіну; 10.4.3.2 ақшаны жинақ банкіне салудың тәртібі мен ережелері н білу; 10.4.3.3 банкте шот ашудың ұтымды мүмкінді ктерін таңдап, пайдалан а білу, отбасын ың бюджеті н жүргізу 10.4.3.4 күнделікт і қажеттілі кке, мәдени
---------	--	---	--	--	---	--

				тиімді жұмсай білу және үнемдей алу, үй шаруасын жүргізу; қарыз алмай өмір сүреу және ақшаны қажетінше жинақтай білу		іс-шараларға, ірі зат сатып алуға қатысты шығыстың түр-түрін жоспарлай білу және дұрыс есептеп алу
--	--	--	--	--	--	--

5) 5- бөлім «Сауда»:
5-кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1Сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы	5.5.1.1 дүкендердің негізгі түрлерін тану (азық-түлік дүкені, шаруашылық, кітап дүкені) және олардың мәні мен мағынасын түсіну	6.5.1.1 дүкендердің негізгі түрлерін білу(супермаркет, гипермаркет, шағынмаркет) олардың мәні мен мағынасын түсіну 6.5.1.2 негізгі сауда секцияла	7.5.1.1 керек дүкенді таба білу, дүкеннің ішінде дұрыс бағдар ұстап, қажет бөлімін тауып алу, керекті затты сатып алу 7.5.1.2 жиірек қажет	8.5.1.1 иіс сезу арқылы сауда бөлімдерін тауып алу 8.5.1.2 сауданың негізгі ережелерін меңгеру; қажетті тауарлардың орналасу жерін білу,	9.5.1.1 базардың түр-түрлерін тану (көтерме сауда базары, ұсақ-түйек сататын көтерме базары), жиі қолданылатын негізгі тауарлардың	10.5.1.1 жәрмеңке түрлерін білу (шеттен әкелінген жәрмеңке, жәрмеңке-көрме); жәрмеңкенің базардан, дүкеннен айырмашылықтарын тану 10.5.1.2 Жәрмеңке

	<p>5.5.1.2 сауда қызметкерлердің мамандықтарын білу: сатушы-консультант, кассир, бақылаушы</p> <p>5.5.1.3 азық-түлік дүкендердің мағынасын, олардың бөлімдері және сататын өнімдерін білу</p> <p>5.5.1.3 тауар түрлерін тану: өлшеніп оралған, өлшенетін, құйылып өлшенетін</p> <p>5.5.1.4 өнімнің сапасының сыртқы</p>	<p>ры мен бөлімдерін білу (киім, аяқ киім, парфюмерия)</p> <p>6.5.1.3 өнімнің сақтау мерзімін білу, өзіне-өзі қызмет жасауды ұсынатын дүкеннің ішіндегі стелаждардың арналу мағынасын ажырата алу, қажетті тауарды сипап сезу арқылы таба білу, супермаркетте консультанттың көмегіне жүгіну; берілген алгоритмдар бойынша түрлі тауарлард</p>	<p>болатын тауарлардың бағаларын білу (киім, аяқ киім, аяқ киім, аяқ киім, аяқ киім, аяқ киім)</p> <p>7.5.1.3 акша банкноттарының айыра білу және зат сатып алу</p> <p>7.5.1.4 дүкеннің ішінде өзін-өзі дұрыс ұстаудың тактикасын таңдай білу (кезекте тұрған кезде, төлеу кезінде)</p>	<p>керекті тоаурды сатып алу, оған берілген кепілдік мерзімін анықтап алу, чекті тауардың кепілдік мерзімін аяқталуынша дейін сақтау; тұтынушының талабына сай келмейтін тауарды дүкенге қайтып тапсыру</p> <p>8.5.1.3 жеңілдікпен жаппай сату туралы біліп жүру</p>	<p>(көкөніс, жеміс-жидек және өндіріс тауарлар) бағаларын біліп жүру</p> <p>9.5.1.2 базарда жүрудің, зат сатып алудың егжей-тегжейлерін тану, сауда ережелерін және тұтынушы құқықтарын білу</p> <p>9.5.1.3 сатып алынатын затқа қарамай қажетті бөлімді табу</p> <p>9.5.1.4 базар мен дүкеннің негізгі айырмашылықтарын білу, қажетті тауарларды сатып алу жерін тауардың</p>	<p>едегі тауарлардың бағаларын және олардың базардағы және дүкендегі бағалардан айырмасын біліп жүру</p> <p>10.5.1.3 тауарды дүкеннен, базардан сатып алудың меңгерілген жағдайда - жәрмеңкеден сатып алуда өз бетінше қолдана білу</p>
--	---	--	---	--	--	---

	<p>көрінісі нен, иісінен анықтай алу, сипап біліп алу 5.5.1.5 сауда аясында көп қолдана тын сөздерді ң мағынас ын білу (касса, чек, сатып алу, сату, тауар каптама сы) 5.5.1.6 қарапай ым заттард ы сатып алу, төлем жасау, чекті және қайтары лған ақшаны</p>	<p>ы сатып алу; сауда қызметке рлермен өзін мәдениет ті ұстау</p>			<p>сапасына (тауарды ң сырт бейнесі, дәмі), санына және бағасына лайық дұрыс таңдай алу</p>	
--	--	---	--	--	---	--

б) 6- бөлім «Байланыс құралдары»:

6 - кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	5.6.1.1 телефон түрлерін тану (үй, ұялы, қосымша дыбыстық қызметі мен жабдықты алған, анықтаушы қызметі бар, автожауап қызметі мен жабдықты алған, факс) 5.6.1.2 үйтелефоны мен ұялы телефон нөмірлерін, ата-анасының және жедел қызметтердің телефон нөмірлерін білу 5.6.1.3 үй, ұялы	6.6.1.1 байланыстың негізгі түрлерін білу (пошта, телефон, калааралық, ұялы, компьютерлік, спутниктік байланыс) 6.6.1.2 төтенше жағдайда жедел қызметке телефон арқылы хабарласу (өрт сөндіру, құтқару, полиция, жедел жәрдем және газ қызметі) 6.6.1.3 жедел қызметке хабарласқан себебін айтып түсіндіру 6.6.1.4 элеуметті	7.6.1.1 пошта қызметін түсіну; пошта кореспонденцияның түрлерін тану (хат, ашық хат, тапсырыс хат, бағалы хат, ескерту хат, хабарландыру) 7.6.1.2 поштаға экскурсия; пошта бөлімінің орналасу жерін білу; поштаның қажетті қызмет түрін таңдау, өтіні білдіре алу 7.6.1.3 белгілі мерекеге арналған ашық хатты	8.6.1.1 пошта индексін анықтамадан табу, конвертке адрес жазу, хаттың түр-түрін жіберу және оның бағасын есептеу 8.6.1.3 белгілі адрес бойынша калааралық сөйлесуге тапсырыс берудің тәртібін білу, телефонмен сөйлесудің түрлі тарифтерін білу (тәулік уақытын, мерекелі күндерді, арақашықты есепке алу), байланыстың әр түрі	9.6.1.1 бандероль түрлерін тану (қарапайым, тапсырыс, бағалы, алдынала хабарламасы бар бандероль), поштамен зат жіберудің ережелерін, жіберуге болатын заттар тізімін білу 9.6.1.2 интернет сайттарда тапсырыс жасау; бандероль және заттарды жіберуге, қапатуға тапсырыс беру бланктерін толтыру	10.6.1.1 телефон анықтамалығын қолдана білу, телефон арқылы анықтама алу, ақылы қызметтерге түрлі жолдармен төлем жасау, соның ішінде терминал арқылы және онлайн 10.6.1.2 әрбір байланыс түрінің ерекшеліктерін білу және олардың қазіргі өмірдегі ролі мен маңыздылығын түсіну

	<p>телефон дарынпа йдалана алу, телефон әңгімесі н тындау, телефон мен ақырын микрофо нға бағыттал ып – сөйлеу 5.6.1.4 телефон мен әңгімеле су кезде сөйлеуді ң мәдение тін сақтау</p>	<p>к желілерін , электрон ды поштаны қолдана білу; әлеуметті к желілері мен электрон ды поштаны дұрыс және қауіпсіз пайдалан удың ережелері н білу, компьют ерлік алаяқтард ан сақтану; «Виртуал ды алаяқты қалай тануға болады» тренингі</p>	<p>таңдау және сатып алу 7.6.1.4 телефонм ен сөйлесуд е, «жанды қарым- қатынас» кезде, әлеуметті к желілер арқылы байланыс уда өзін дұрыс ұстау</p>	<p>бойынша қызметті ң бағасын білу, телефон қызметте рін төлеудің квитанци яларын толтыру</p>		
--	--	---	---	---	--	--

7) 7- бөлім «Тұрмыстық мекемелер»:

7- кесте

Бөлімш е	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
7.1 Тұрмыстық	5.7.1.1 тұрмыстық	6.7.1.1 химиялық тазарту	7.7.1.1 киімді және аяқ	8.7.1.1 тұрмыс техникас	9.7.1.1 сән салондар	10.7.1.1 банкте көрсетіле

<p>мекемелер және олардың міндеттері</p>	<p>мекемелер түрлерін тану, олардың мән-мағынасын түсіну, көрсететін міндеттерін білу 5.7.1.2 тұрмыстық мекемелердегі қызметкерлердің мамандықтарын, орналасу жерлерін ажырата білу</p>	<p>мекемесінің жұмыс жүйесін білу 6.7.1.2 кірленіп қалған заттарды химиялық тазарту қызметіне тапсыруға дайындау және тазартуға тапсырыс беру 6.7.1.3 тапсырысты жасауға және қабылдауға жауапты менеджермен дұрыс сөйлесудің дағдыларын игеру</p>	<p>киімді жөндеу қызметінің жұмыс жүйесін білу 7.7.1.2 сақталған анализаторлар арқылы киімнің, аяқ киімнің бүлінген жерін тауып, сипатын анықтау 7.7.1.3 тапсырысты дұрыс беру, орындалған жұмыстың сапасын бағалау, әдепті түрде наразылық білдіру</p>	<p>ын жөндейтін сервис орталықтардың жұмыс жүйесін білу 8.7.1.2 сақталған анализаторлар арқылы бұзылудың түрін анықтау және сервис қызметіне тапсырыс беру 8.7.1.3 тапсырысты дұрыс беру, орындалған жұмыстың сапасын бағалау, әдепті түрде наразылық білдіру 8.7.1.4 тапсырысты жасауға және қабылдауға</p>	<p>дың көрсететін қызмет түрлерін тану (маникюр, педикюр, шаш кесу), бағаларын білу 9.7.1.2 Сән салонда жұмыс істейтін мамандармен тіл табыса сөйлеуге дағдылану</p>	<p>тін қызметтер түрлерін тану (валюта ауыстыру, шот төлеу, кредит беру) 10.7.1.2 қаржы операциялар бойынша қызмет көрсететін қызметкерлермен дұрыс сөйлесіп, тіл таба білу дағдыларын игеру</p>
--	---	--	---	--	--	--

				жауапты менеджер мен дұрыс сөйлесуді ң дағдылар ын игеру		
--	--	--	--	---	--	--

8) 8- бөлім«Көлік»:

8- кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	5.8.1.1 қалалық көліктің негізгі түрлерін тану (автобус, маршруттық такси, троллейбус, трамвай, метро) 5.8.1.2 қалалық көліктердің нақты түрін сипаттау, билеттерді алу тәртібін білу 5.8.1.3 қалалық	6.8.1.1 адамның тіршілік әрекетінде көліктің маңыздылығын түсіну; көліктердің топтастыру (өзен көлігі, теңіз, темір жол көлігі, жер үсті, жер асты, әуе, жолаушы, жүк көлігі) 6.8.1.2 жол жүру ережелерін түсіну және оларды ұстану,	7.8.1.1 есту және көру анализаторларды пайдалану арқылы көліктің түрлерін анықтау және сипаттау 7.8.1.2 қоғамдық көлікпен жүрудің ережелерін сақтау (көлікке отыру, салонда жүру, көліктен көшеге шығу); мүгедектерге арналған	8.8.1.1 метроның негізгі құрылыс-құрама элементтерін білу және түсіну (тактильді жолақшалар, эскалаторы) 8.8.1.2 Билетке ала тапсырыс қабылдау қызметі жайлы, билеттерді қайтару жағдайын дағышарттарды білу, әр	9.8.1.1 темір жол вокзалының мән-мағынасын түсіну, оның функцияларын білу: анықтама бюросы, касса, күту залы; 9.8.1.2 Перронда жүрудің және вагонға кірудің қауіпсіздік ережелерін меңгеру және қолдану, поезддің	10.8.1.1 әуежайдың мән-мағынасын түсіну, оның функцияларын білу: регистрацияны өту орны, анықтама бюросы, ұшаққа отырғызу орнына шығу, терминал, дьюти-фри) 10.8.1.2 диктордың беретін ақпараттарын мұқият тыңдау;

	<p>көлікпен жүргенде ең тиімді, ұтымды маршруттарды тандай білу 5.8.1.4 жол ережелерін сақтау, жол белгілерін ажырата білу</p>	<p>макет жасап, көше құрылыстардың үлгілерін құрастыру және одан қауіпсіз жүру тактикасын тандап, көрсету</p>	<p>орындардың орналасуын білу, жол ақысын төлеу және салон ішіндегі жүріс-тұрыс нормаларын сақтау және таяқты қоюдың орнын табу, көлік ішінде, көшеде тазалық сақтау</p>	<p>түрлі көліктің бағалары туралы хабардар болу, заттарды жинақтау, бүктеу және чемоданға ұқыпты салу</p>	<p>келуін хабарлайтын диктордың ақпараттарының мұқияттыңдау, баратын жерін дұрыс атау, поезд түрін таңдау (жолаушы, жүрек), вагонның түрін таңдау (жалпы, плацкарт, купе, жұмсақ); поездің бағасын поезд және вагон түріне қарай ажырата білу, вокзалдағы анықтама бюросының көмегіне жүгініп, анықтама</p>	<p>кедендік бақылаудан өту ережелерін білу 10.8.1.3 ұшаққа отырғызу да мүгедектерге көрсетілетін қызметтерді пайдалану (әлеуметтік қызметкерлердің мүгедек адамды алып жүру, ертіп кіргізу, отырғызу) 10.8.1.4 рейстердің кестесін түсіну; билет бағасын, билетті сатып алу тәртібін білу 10.8.1.5 Ұшаққа отыруды</p>
--	--	---	--	---	---	---

					алу; поезд жүру кестесін түсіну; теміржол билеттері н кассадан, интернет арқылыса тып алу, телефон арқылы тапсырыс беру; жүк сақтайты н камерала рын пайдалан а білу	ң және шығудың ережелері н меңгеру, ұшу кезіндегі қауіпсізді к ережелері н және әуежайда жүрудің режелері н орындау
--	--	--	--	--	---	--

9) 9- бөлім «Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері»:

9- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
9.1 Нормативтік құжаттар	5.9.1.1 «Қазақстан Республикасының Конституциясы» заңының бала құқығы мен міндеттері	6.9.1.1 адам тұлғасын құндылық деп қарастыратын бала құқығы туралы «БҰҰ Конвенциясында» жеткіншектерге	7.9.1.1 Қазақстан Республикасы «Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Заңның құзіреттіктерін меңгеру	8.9.1.1 көру қабілеті зақымдалған тұлғаларға әлеуметтік қызметтерді көрсету бағдарламаларды	9.9.1.1 Қазақстан Республикасы «Мүгедектерді денсаулық сақтау аясында әлеуметтік қорғау туралы»З	10.9.1.1 өзінің құқықтары мен міндеттер жағдайын білу және оларды БҰҰ Жарғысында жарияланған қағидалар

	туралы баптары н білу	берілген құқықтар ын ұғыну		және берілетін тифло құралдар ды практика лық іс- әрекетте пайдалан у	қүзіреттіл іктерін ұғыну (8,14 баптары)	ға сайкестірі п талдау; Жер әлемдегі бостанды қ пен әділдікті қолдауды ң, бейбітшіл ік сақтауды ң негізі ретінде қоғамдағ ы барлық мүшелер дің тән қадір- қасиетін, тең және ажырамас құқықтар ын тану
9.2 Әлеуметтік мекемелер	5.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамын ың құрылу тарихын білу	6.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамын ың мақсат- міндеттер ін, маңызын түсіну, оған мүше болып кірудің ережелері н білу	7.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамына кіретін мүшелер дің құқықтар ы мен міндеттер ін білу	8.9.2.1 қалалық әлеуметтік мекемелердің маңызы мен мақсат- міндеттер ін білу және түсіну:халыққа қызмет көрсету орталықтары	9.9.2.1 іскерлік қарым- қатынас дағдылар ын игеру жәнеқұжаттарды дұрыс толтыруға дағдылан дыру; 9.9.2.2 есту және көру зейінін пайдалан	10.9.2.1 құқықтық мәдениетін ұғыну, зағип жандарға берілген құқықтар ды және міндеттер ін білу (төленетін қосымша еңбек демалысы, қысқарыт

				(ЦОН), жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар орталығы, жәрдемақы төлеу орталығы	ЫП, құжаттарды берілген талаптарға сәйкес толтыру	ЫЛҒАН ЖҰМЫС КҮН, ИНВОТАКСИ АЛУ, ЖЕКЕ КӨМЕКШІНІ АЛДЫРТУ, ӘЛЕУМЕТТІК ЖӘРДЕМАҚЫ АЛУ)
9.3 Қалалық оқу мекемелері					9.9.3.1 колледж мамандықтарын білу, көру қабілеті бұзылған тұлғалаға қолжетімді мамандықтардың ішінен өз мамандығын таңдау 9.9.3.2 көру қабілеті зақымдалған тұлғалардың колледжге және жоғары оқу орнына қабылдауының	10.9.3.1 абитуриенттің оқу орнына түсудің ережелері білу, егжей-тегжейін түсіну, колледждерге, ЖОО түсуде мүгедектерге көрсетілген жеңілдіктерін және құқықтарын пайдалана білу 10.9.3.2 колледждерге, ЖОО түсу үшін тапсырылатын

					тәртібін білу	құжаттардың тізімін білу 10.9.3.3 абитуриент, студент, бакалавр, магистрант, аспирант, докторант ұғымдарды меңгеру
9.4 Жұмысқа орналасу					9.9.4.1 көру қабілеті зақымдалған адамдар жұмыс істейтін мекемелер мен өндіріс кәсіпорындарын білу 9.9.4.2 зағип адамдардың жұмысқа тұрудың тәртібі мен құрылысын білу 9.9.4.3 жұмысқа	10.9.4.1 қазіргі кезде өзекті, сұранысы көп мамандықтар тізімін білу 10.9.4.2 Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау жағынан заңдарын меңгеру 10.9.4.3 жұмысқа тұру мақсатым

					<p>тұру үшін қажет болатын құжаттар тізімін, олардың түрлерін және толтыру талаптарын білу 9.9.4.4 Қазақстан Республикасындағы Еңбек кодексінің баптарын білу 9.9.4.5 зағиптар арасында тараған мамандақтардың шектеулі таңдауына позитивті қарау</p>	<p>ен кадр бөліміне хабарласа білу; жұмысқа тұруға қажетті құжаттарды толтыру (өтініш, резюме, анкета, қолхат), Қазақстан Республикасындағы Еңбек кодексін пайдалана алу 10.9.4.4 кісіпорынның басшысына жұмысқа қабылдау туралы өтініш білдіру 10.9.4.5 мамандық таңдауда көру қабілетінің шектелген мүмкіндіктеріне</p>
--	--	--	--	--	---	---

						түсінушіл ікпен қарау
--	--	--	--	--	--	-----------------------------

10) 10-бөлім «Мінез-құлық мәдениеті»:
10-кесте

Бөлімш е	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
10.1 Жалпы мәдени күзірет тілікте р	5.10.1.1 құрдас- құрбыла рмен, ересекте рмен (таныс және бейтаны с) әр түрлі жағдайд а кесдесуд е және қоштасу да өзін- өзі дұрыс ұстау 5.10.1.2 этикет ережеле рін білу: қонақта болған кезде, қонақ күту кезінде	6.10.1.1 кездесу мен қоштасу кезінде мәдени мінез- құлықты көрсете білу, оның негізгі нормалар ын меңгеру 6.10.1.2 ересек адамдарм ен, құрдастар мен әдепті сөйлесу; қазақи атаулард ы қолдану 6.10.1.3 ересектер мен сөйлесе білу, қажет болған	7.10.1.1 құрдастар ы мен ересек адамдарм ен сөйлесу кезінде әдептілік пен сыпайыл ық сақтау; этикетті сөлеудің және жалпы жүріп тұрудың міндетті ережесі ретінде қабылдау және оны білу 7.10.1.2 қоғамдық орындард а жүрудің, өзін-өзі ұстаудың, ережелері н білу	8.10.1.1 түрлі маманды қтар өкілдерім ен сөйлесуді ң этикасын игеру (сатушым ен, дәрігерме н, шаш алушыме н) 8.10.1.2 жанжалд ы болдырма у стратегия ларын таңдау 8.10.1.3 ересек адамдарм ен, құрдастар мен сөйлесуд е жағымсы з	9.10.1.1 мәдени мінез- құлық стратегия ларын талдау және таңдау 9.10.1.2 қоғамдық орындард ы дұрыс жүріп- тұрудың ережелері жайлы білімдері н қолдану 9.10.1.3 қоғамдық орында танысу жағдайын даөзін-өзі мәдени ұстап, әдептілік мен сырайыл ық таныту, косметик алық	10.10.1.1 Мінез- құлықтың меңгерге н ережелері н сақтау арқылы өзін-өзі және басқалард ы бақылау 10.10.1.2 рухани- адамгерш ілік мәдениеті , адамзат құндылы қтары, дәстурлер туралы, ұлкендер ді және жалпы айналадағ ыларды құрметте у, сыйлау жайлы білімдерд ің маңызды

		жағдайда егде жастағы адамдарға, қозғалыс қиындықтары бар мүгедектерге, зағиптарға көлікте, көшеде көмек көрсету	(театрда, мұражайда, клубта, сеанс кезінде, антракт кезде) 7.10.1.3 жағдаятқа байланысты қарым-қатынастың түрлі тәсілдерін қолдана білу 7.10.1.4 сыйлық таңдай білу; қарапайым сувенир-сыйлықтарды жасау, сыйлақ беру және қабылдау	эмоцияға бой алдырмау, өзін-өзі қадағалау; 8.10.1.4 көпшілік бар жерде жүрідің, өзін-өзі ұстаудың ережелері мен сақтық шараларын білу; көпшілік қатысатын іс-шарасында өзін-өзі дұрыс ұстап, дұрыс және қауіпсіз жүре білу	құралдарын, киім мен әшекейлерді жасына сай және баратын жеріне сәйкес таңдай білу; 9.10.1.4 қазақи мінез-құлық мәдениетін, салт-дәстүрлерін сақтау	лығын түсіну
10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	5.10.2.1 отыру және түрегеп тұру кезде мүсіннің дұрыс қалпысын сақтау және	6.10.2.1 мүсіннің дұрыс қалпысын үнемі бақылап жүру, таянатын таяқты дұрыс ұстау	7.10.2.1 мүсінді тік ұстаудың маңыздылығын түсіну (үстелдің басында дұрыс отыру,	8.10.2.1 әдемі жүруді үйрену және ымдаудың ұстамды болуын қадағалау	9.10.2.1 айналадағылардың адамды эстетикалық тұрғыдан жағымды қабылдауы үшін оның	10.10.2.1 өзінің сырт бейнесін бақылау (әдемі және әдепті отыру, тұру, бет

	соны қадағалау	және дұрыс ұстап жүру	салфетканы қолдана білу, әдепті де әдемі тамақ ішу		мүсіннің дұрыс және денесінің әдемі қалыпта болудың маңыздылығын түсіну	әлпеті, киімі)
--	----------------	-----------------------	--	--	---	----------------

11) 11- бөлім «Тамақтану»:

11- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттар					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
11.1Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызды	5.11.1.1 азық-түліктің негізгі түрлерін тану 5.11.1.2 азық-түлікті топтастыру (көкөністер, жемістер, ет, сүт, ұн өнімдері), дәміне, иісіне, сырт бейнесіне, консистенциясына қарай анықтау	6.11.1.1 тамақтың құрамы туралы хабардар болу (ақуыз, көмірсулар, майлар, дәрумендер) және оның адам өмірі үшін маңыздылығын түсіну 6.11.1.2 күнделікті таңғы, түскі, кешкі асқа берілетін негізгі тағам түр	7.11.1.1 азық-түлік әртүрлілігі туралы білу және олардың адам өмірі үшін маңыздылығын түсіну 7.11.1.2 азық-түлікті оның құрамына кіретін ақуыз, көмірсулар, майлар, дәрумендер, минералды	8.11.1.1 тиімді тамақтанудың ережелерін және жеткіншектердің тамақтану ерекшеліктерін білу; 8.11.1.2 тамақтанудың бет терісіне әсер етуін түсіну 8.11.1.2 деңсаулықты сақтау үшін тамақтану ережелерін	9.11.1.1 «Диеталық тағам» түсінігін ұғыну, және оның адам денсаулығы үшін пайдалы әсерін түсіну	10.11.1.1 тамақтанудың адам өміріндегі рөлін және тамақтың қайсысы денсаулыққа пайдалы, қайсысы зиян екенін түсіндіру

	; 5.11.1.3 азық-түлікті сақтаудың санитарлық-гигиеналық талаптарын білу (нан салғышта, шкафта, тоңазытқышта)	лерін, олардың атауларын тану; 6.11.1.3 тоңазытқышта және тоңазытқышсыз азық-түлікті сақтау ережелерін және сақтау мерзімін білу	заттектер бойынша ажырату 7.11.1.3 азық-түліктің адамның деңсаулығы үшін маңыздылығын айтып түсіндіру 7.11.1.4 көшпелі тұрмыс жағдайында қазақтар азық-түлігін қалай сақтағанын түсіну презентация: «Атамның ауылына қонаққа бару» презентациясы	орындаудың және тамақ ішудің режимін ұстанудың маңызын түсіну		
11.2 Ас үйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	5.11.2.1 тамақ дайындау жабдықтарын, асүйлік аспаптарын және тамақ	6.11.2.1 асүйде қолданылатын электр құралдарын (қысқа толқынды пеш,	7.11.2.1 асүйлік заттарын, ыдыстарын, асүйлік аспаптарын олардың сипаттам	8.11.2.1 ыдыстарды топтастыру (асүйлік, асханалық, шай) 8.11.2.2 таңғы,	9.11.2.1 асүйлік жабдықтарын (тоңазытқыш, газ плитасы, пеш, сенсор плитасы)	10.11.2.1 ыдыс жуғыш машинасын пайдалану, оны қолданудың

	<p>эзірлеу орындарын білу 5.11.2.2 таңғы ас дастарханын дайындауға қажетті құрал-жабдықты ардыпайдалану 5.11.2.3 тамақ ішу кезінде ыдыстарды және ас үйді жинау тәртібі мен ережелерін қолдану</p>	<p>жылдам қайнататын кәстрөл, мультипысырғыш, электрлік плита), газ плитасын тану; олардың қолдану ережелерін білу және сол құралдардың ішінде тамақты қалай дайындауға болатынын түсіну 6.11.2.2 дастархан басында отырудың, тамақ ішудің ережелерін сақтау және өзіне-өзі қызмет жасау дағдыларын меңгеру (дастархан жайып,</p>	<p>алары бойынша танып, көрсету және атау, сипап сезу және көру арқылы танып айту 7.11.2.2 ас үйде қолданылатын механикалық және электр құралдарын (ет тұрағыш, көкөніс тұрағыш, миксер) 7.11.2.3 өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын жетік меңгеру (дастарханды дайындау және жинау, ыдыстарды жуу, тазалағыш заттарды қолдану)</p>	<p>түскі, кешкі дастархандарын дайындау 8.11.2.3 механикалық және электрлік тұрмыстық құрал-жабдықта қолдана білу, дастархан басында отырудың, ас ішудің және сөйлеу этикетін сақтаудың ережелерін жетік түрде меңгеру және іс жүзінде қолдану</p>	<p>тазалаудың және күтім көрсетудің ережелерін пайдалану; 9.11.2.2 тұрмыстық химиялық құралдарын және түрлі аспаптарды қолдану, тазартқыш пен жұғышқұралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптарын мен қауіпсіз техникасын сақтау</p>	<p>ережелері мен тәртібін білу, қауіпсіз техниканы сақтау 10.11.2.2 мерекелі дастархан дайындау 10.11.2.3 мерекелі дастархан эзірлеу үшін қажетті ыдыстарды таңдай білу, сипап сезу және көріп қабылдау арқылы дастарханның дайындығын бағалау</p>
--	--	---	--	--	---	--

		дайындау , оны жинау, ыдыстарды жуу) 6.11.2.3 ас үйдің ыдыс-аяғын және асүйлік жабдықта рын жууға арналған тазалағыш және жуғыш құралдар ын таңдай білу 6.11.2.4 кешкі ас дастархан ын дайындау	7.11.2.3 түскі ас дастархан ын дайындау ға қажетті құрал-жабдықта рды қолдана білу			
11.3 Тамақ дайындау	5.11.3.1 жай және күрделі бутербродтардың ингредиенттерін және дайындалу тәртібі мен амалдарын білу 5.11.3.2	6.11.3.1 картоптан, жұмыртқадан, жармадан жасалғандың қалай дайындалатынын білу (картоп еzbесі, омлет,	7.11.3.1 бірінші берілетін, екінші берілетін тағамдарды білу және олардың маңыздылығын түсіну; элект және кескіш аспаптар	8.11.3.1 қамыр түрлерін тану, олардың маңызын білу (ашытқан , тұщы, құмшекер қосылған үгілмелі қайнатылған қамыр, бисквит)	9.11.3.1 диеталық мәзірін құрастыра білу (бір күнге, аптаға) 9.11.3.2 вегетариандық тағамдар түсініктерін ұғыну	10.11.3.1 мерекелі дастарханның мәзірін құрастыру және оны дайындай алу 10.11.3.2 қазақ ұлттық тамағын, ұлттық тағамдар

	жаңа піскен және қайнатылған көкөністерден жасалынған салаттардың ингредиенттерін және дайындау тәртібі менамалдарын білу 5.11.3.3 тамақ әзірлеудеге гигиеналық талаптарды орындау 5.11.3.4 пышақты дұрыс қолдану, онымен нан, ірімшікті кесу, шикі және піскен көкөністерді тұрау (текше	ботқа), ыстық ішімдіктердің маңызын түсіну (шай, кофе, какао) 6.11.3.2 қызатын аспатарды пайдалану білу; қауіпсіз ережелерін сақтап, ботқаны суға, сүтке пісіру, мультипісіргіштің ішінде дайындау; картоп қайнатып, пісіру, одан езбе жасау; жұмыртқаны пісіру, қуыру, омлет жасау; шай демдеу 6.11.3.3 сүттен жасалған өнімдер	мен жұмыс жасаудың қауіпсіз техникасын білу және қолдану 7.11.3.2 бірінші түрлі тағамды (көже, сорпа түрлерін) және екінші түрлі тағамдарды (гарнир, рагу) қолжетімді бағамен сатылатын азық-түліктен дайын рецепт бойынша дайындау (баспа әріптермен жазылған нұсқауларды қолдану) 7.11.3.3 түрлі меню бойынша дастархан	8.11.3.2 қамыр түрлеріне қарай оның негізгі ингредиенттерін анықтап, оларды іріктеп алу 8.11.3.3 ашытқан және ашымаған тұщы қамыр түрлерін жасау, рецепт пайдаланып олардан тағам дайындау 8.11.3.4 қамырдан жасалған қазақ ұлттық тағамдарды дайындау : бауырсақ, шелпек; шай дастархан	білу 9.11.3.3 сызбанұсқа арқылы вегетариандық борщ жасау	ын тану, қазақ халықтың қонақжайлылық дәстүрлерін білу
--	---	--	---	--	---	--

пішінді, ұзынша таяқшалар секілді), кескіш аспаптарын қолдануда қауіпсіз техникасын қатан түрде сақтау	түрлерін тану, олардың тағамдылық құндылығы жайлы білу 6.11.3.4 қазақ тағамдарын-ашымал сүт өнімдерін (қымыс, шубат, айран)-қонақтарға ұсынып, беруді білу	өзірлеу 7.11.3.4 қазақ ұлттық тағамдарды тазалық-гигиеналық талаптарға сай дайындай алу (сірне, құырдақ)	еу амалдарын білу 8.11.3.6 жеміс, жидек, көкөністерді консервілеу, қыстық дайындықтарды жасау мақсатымен консервілеу, тосап қайнату, көкөністерді тұздау рецептерін жазып алу		
--	---	---	--	--	--

12) 12-бөлім «Медициналық көмек»:
12- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
12.1 Алғашқы медициналық көмек	5.12.1.1 аптеканың, емхананың, диспансердің, аурухананың мағынасын	6.12.1.1 дәрігерді үйге шақыру, жедел жәрдемді шақырту жағдайында әрекет жасаудың алгоритмін білу	7.12.1.1 вирустік, инфекциялық және көз ауруларының профилактикасын жасаудағыларын	8.12.1.1 сәтсіз оқиға жағдайында алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын	9.12.1.1 ішек аурулары мен ауатамшы инфекциялық жұқпа аурулардың көшіп-таралу жолдары	10.12.1.1 ауруға шалдығып қалу жағдайында жұмыстан уақытша босатылу шарттарын және

	<p>түсіну; дәрігердің, медбикенің, регистра тордың, фармацевтің, кіші мед қызметкерлердің қызметтері жайлы білу</p> <p>5.12.1.2 үйде сақтайтын дәрі қорабының негізгі құрамын білу: дезинфекциялық құралдар, тану материалдар, термометер, қыша қағаздар, тамызғыш, қысқыш</p>	<p>6.12.1.2 суық тиюді, тұмаумен ауруды болдырмау және алдын алу дағдыларын меңгеру (маска кию, жылы киіну, қолды жуып жүру)</p> <p>6.12.1.3 үйдегі дәрі қорабына кіретін медициналық құралдарын пайдалану ережелерін іс-жүзінде қолдана білу (жараны емдеу, сөйлейтін термометрді қолдану)</p>	<p>меңгеру; оларды алдын алу іс-шараларын білу</p> <p>7.12.1.2 дәрі-дәремек, дәрумендер түрлерін тану (сыртқы дәрілер, ішке қабылданатын дәрілер), оларды үде сақтау шарттарын білу; дәрілердің сақталу мерзімін анықтап алуды білу;</p> <p>7.12.1.3 үйдегі дәрі қорабын құрайтын дәрілерді пайдалану нұсқауларын қолдану білу</p>	<p>игеру: жараны емдеу, жараға таңғыш тарту, көзді шаю; жүрек ұстап қалу және гипертониялық күрт асқыну жағдайында «Жедел жәрдем» келгенше көмек көрсету ережелерін білу; алғашқы медициналық көмек көрсету кезінде жинақы болу, байқағыштық және қырағылық таныту</p> <p>8.12.1.2 дәрігерді үйге шақырту, дәрігермен сөйлесе</p>	<p>туралы білу, оларды болдырмау шараларын білу, жеке тазалықты сақтап жүруді дағдыландыру</p>	<p>еңбекке уақытша жарамсыз қағазыналу тәртібін білу (аурып қалу жағдайында немесе ауру адамды күтуге байланысты)</p> <p>10.12.1.1 ауру адамға күтім жасай алу: оған тамақ беру, киіндіру, қызуын өлшеу, шөптер тұнбасын демдеу, қыша қағаздарын салу</p>
--	--	---	--	---	--	---

				білу		
--	--	--	--	------	--	--

44. Осы Бағдарлама көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін «Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

45. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін «Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін «Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	5.1.1.1 таңғы және кешкі дәрет алудың дағдыларын меңгеру (жуыну, сүртінуге, шаш тарау, тіс жуу), 5.1.1.2 жеке гигиеналық заттарын қолдана білу (тіс жуу щеткасын, сабынды, тарақты, қол орамалын, бет орамалын) 5.1.1.3 қол-аяқты жуған кезде әрекеттерді дұрыс ретімен орындай білу, тырнақ алу (қолға сипап сезудің негізгі құралы ретінде қарап, ұқыпты күту) 5.1.1.4 көзілдірікті дұрыс пайдалана білу, оны тағудың қажеттілігін түсіну, көзге арналған қарапайым гимнастикасын жасап жүру
	1.2 Гендерлік тәрбие	5.1.2.1 қыздардың және ұлдардың анатомиялық, физиологиялық, психологиялық ерекшеліктерін түсіну; тазалық процедураларын дұрыс орындау
	1.3 Салауатты болуға үйрен	5.1.3.1 ағзаға пайдалы жағымды нәрселер туралы білу, денсаулықтың достарын тану (күн шуағы, таза су, рационалды тамақтану, дене шынықтыру жаттығулары, терең ұйқы) 5.1.3.2 темекі тартудың зияны жайында білу; бірінші рет ұсынылатын темекіден, ішімдіктен ерікті бас тартып, қатаң қарсылық айту
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	5.2.1.1 қазақ ұлттық киімінің тарихын білу 5.2.1.2 киімді және аяқ киімді олардың мән-мағынасына қарай ажырату; киімді аяқ киімді және бас киімді маусымға лайық таңдау 5.2.1.3 өз бетінше киіну және шешіну, киімнің оң және теріс жағын ажырату, киім-кешекті ұқымты бүктеп, шкафқа қаттап жинау

	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	<p>5.2.2.1 сипап сезу мен иіс сезу арқылы киімнің, аяқ киімнің тазалығын анықтау</p> <p>5.2.2.2 ұсақ-түйек киімдерді өз бетінше қолмен жуу; үтікті пайдалану, киімді құрғату, кептіру, бүктеу</p> <p>5.2.2.3 киімді тазалау және жууға және аяқ киімді тазалауға арналған құралдары туралы білу (иіс сезу қабілетін қолдану)</p> <p>5.2.2.4 киімнің ұсақ жөндеу түрлері жайлы түсініктерді игеру (түймелер, ілгектер мен ілмектерді тігудің түрлі амалдарын білу)</p> <p>5.2.2.5 кескіш және шанышқылы аспап-саймандарын, электр қыздырғыш және тұрмыстық химиялық құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу</p>
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	<p>5.3.1.1 тұрғын үй түрлерін білу, ажырату және ауызша сипаттау</p> <p>5.3.1.2 мектептің негізгі бөлімдері мен бөлмелері жайлы ақпаратты жалпылау, мектеп бөлмелердің біреуіне презентация жасау</p> <p>5.3.1.3 «интерьер» ұғымын білу</p>
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	<p>5.3.2.1 мектеп бөлмелерін, пәтерді жинап, тазалаудың қарапайым дағдыларын игеру, қол асты материалдарын пайдалану (сыпырғыш, швабра, шүберектер)</p> <p>5.3.2.2 тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу</p> <p>5.3.2.3 шаңсорғыштың ішкі құрылысы мен қолдану ережелерін білу, қауіпсіздік техникасын сақтау</p> <p>5.3.2.4 бөлме гүлдері жайлы хабардар болу, олардың маңызын түсіну және үйге қоюға болатын орны мен санын білу</p>
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	5.4.1.1 отбасының құрамын, ата-анасының аты-жөнін, олардың жұмыс орнын білу, туыстық қатынастар жайлы білу (ана, әке, аға, бауыр, әпке, сіңлі, қарындас), жақын туысқандар жайлы білу (тате, аға, нағашы, жиен); отбасындағы қарым-қатынастар туралы білу
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	5.4.2.1 ұлттық салтарын және мерекелерді атап өтудің дәстүрлерін және олардың мағынасын білу (Құрбан байрам, Ораза-Айт, Пасха, Масленица)
	4.3 Отбасы бюджеті	<p>5.4.3.1 Қазақстан Республикасындағы ақша белгілерін, ақша қағаздары мен тиындарды тану</p> <p>5.4.3.2 сипап сезіп және көріп қабылдау арқылы ақша банкноттарының және тиындарының құнын анықтау</p>
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері, олардың мәні	5.5.1.1 дүкендердің негізгі түрлерін тану (азық-түлік дүкені, шаруашылық, кітап дүкені) және олардың мән-мағынасын түсіну

	мен мағынасы	<p>5.5.1.2 сауда қызметкерлердің мамандықтарын білу: сатушы-консультант, кассир, бақылаушы</p> <p>5.5.1.3 азық-түлік дүкендердің мағынасын, олардың бөлімдері және сататын өнімдерін білу</p> <p>5.5.1.3 тауар түрлерін тану: өлшеніп оралған, өлшенетін, құйылып өлшенетін;</p> <p>5.5.1.4 өнемнің сапасын оның сыртқы көрінісінен, иісінен анықтай алу, сипап біліп алу</p> <p>5.5.1.5 сауда аясында көп қолданатын сөздердің мағынасын білу (касса, чек, сатып алу, сату, тауар қаптамасы)</p> <p>5.5.1.6 қарапайым заттарды сатып алу, төлем жасау, чекті және қайтарылған ақшаны</p>
3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	<p>5.6.1.1 телефон түрлерін тану (үй, ұялы, қосымша дыбыстық қызметімен жабдықталған, анықтаушы қызметі бар, автожауап қызметімен жабдықталған, факс)</p> <p>5.6.1.2 үй телефоны мен ұялы телефон нөмірлерін, ата-анасының және жедел қызметтердің телефон нөмірлерін білу</p> <p>5.6.1.3 үй, ұялы телефондарын пайдалана алу, телефон әңгімесін тындау, телефонмен ақырын микрофонға бағытталып –сөйлеу</p> <p>5.6.1.4 телефонмен әңгімелесу кезде сөйлеудің мәдениетін сақтау</p>
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер және олардың міндеттері	<p>5.7.1.1 тұрмыстық мекемелер түрлерін тану, олардың мән-мағынасын түсіну, көрсететін міндеттерін білу</p> <p>5.7.1.2 тұрмыстық мекемелердегі қызметкерлердің мамандықтарын, орналасу жерлерін ажырата білу</p>
8. Көлік	8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	<p>5.8.1.1 қалалық көліктің негізгі түрлерін тану (автобус, маршруттық такси, троллейбус, трамвай, метро)</p> <p>5.8.1.2 қалалық көліктердің нақты түрін сипаттау, билеттерді алу тәртібін білу</p> <p>5.8.1.3 қалалық көлікпен жүргендең тиімді, ұтымды маршруттарды тандай білу</p> <p>5.8.1.4 жол ережелерін сақтау, жол белгілерін ажырата білу</p>
9. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1 Нормативтік құжаттар	5.9.1.1 «Қазақстан Республикасының Конституциясы» заңының бала құқығы мен міндеттері туралы баптарын білу
	9.2 Әлеуметтік мекемелер	5.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамының құрылу тарихын білу
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1 Жалпы мәдени құзіреттілікте	<p>5.10.1.1 құрдас-құрбылармен, ересектермен (таныс және бейтаныс) әр түрлі жағдайда кесдесуде және қоштасуда өзін-өзі дұрыс ұстау</p> <p>5.10.1.2 этикет ережелерін білу: қонақта болған кезде,</p>

		қонақ күту кезінде
	10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	5.10.2.1 отыру және түрегеп тұру кезде мүсіннің дұрыс қалпысын сақтау және соны қадағалау
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы	5.11.1.1 азық-түліктің негізгі түрлерін тану 5.11.1.2 азық-түлікті топтастыру (көкеністер, жемістер, ет, сүт, ұн өнімдері), дәміне, иісіне, сырт бейнесіне, консистенциясына қарай анықтау; 5.11.1.3 азық-түлікті сақтаудың санитарлық-гигиеналық талаптарын білу (нан салғышта, шкафта, тоңазытқышта)
	11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	5.11.2.1 тамақ дайындау жабдықтарын, асүйлік аспаптарын және тамақ әзірлеу орындарын білу 5.11.2.2 таңғы ас дастарханын дайындауға қажетті құрал-жабдықтарды пайдалану 5.11.2.3 тамақ ішу кезінде ыдыстарды және асүйлік аспаптарын пайдалану, ыдыс-аяқ жуу және ас үйді жинау тәртібі мен ережелерін қолдану
	11.3 Тамақ дайындау	5.11.3.1 жай және күрделі бутербродтардың ингредиенттерін және дайындау тәртібі мен амалдарын білу 5.11.3.2 жаңа піскен және қайнатылған көкеністерден жасалынған салаттардың ингредиенттерін және дайындау тәртібі мен амалдарын білу 5.11.3.3 тамақ әзірлеуде гигиеналық талаптарды орындау 5.11.3.4 пышақты дұрыс қолдану, онымен нан, ірімшікті кесу, шикі және піскен көкеністерді тұрау (текше пішінді, ұзынша таяқшалар секілді), кескіш аспаптарын қолдануда қауіпсіз техникасын қатан түрде сақтау
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	5.12.1.1 аптеканың, емхананың, диспансердің, аурухананың мән-мағынасын түсіну; дәрігердің, медбикенің, регистратордың, фармацевтің, кіші мед қызметкерлердің қызметтері жайлы білу 5.12.1.2 үйде сақтайтын дәрі қорабының негізгі құрамын білу: дезинфекциялық құралдар, таңу материалдар, термометер, қыша қағаздар, тамызғыш, қысқыш

2) 6-сынып:

2- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	6.1.1.1 жеке тазалық сақтаудың маңыздылығын түсіну, денесіне күтім жасай білу, ағзаны шынықтыру, қолдары мен аяқтарын сумен ысқылаудың әдістерін білу 6.1.1.2 таңертен және кешке тазалық процедурасын жасай білу 6.1.1.3 бас жууда қауіпсіздік ережелерін сақтай білу;

		<p>шаштың типіне қарайжуу құралдарын дұрыс таңдай білу</p> <p>6.1.1.4 шаштың сәнді, жинақы калпын сақтау</p> <p>6.1.1.5 жұмыс орнына жарық түсуді дұрыстау; кітап қойғышты қолдану; қара пастамен жазу; қозғе салынатын күштің режимін сақтау</p>
	1.2 Гендерлік тәрбие	6.1.2.1 ұлдар мен қыздар арасындағы қарым-қатынас мәдениетін сақтау, дұрыс танысу, өзара қатынас жасау дағдыларын меңгеру (ұнату, көніл білдіру, достасу, сүйу)
	1.3 Салауатты болуға үйрен	<p>6.1.3.1 адам өмірі мен тіршілігі үшін деңсаулықтың маңыздылығын сезіну</p> <p>6.1.3.2 темекі тартудың темекі тартышының өзіне және айналадағыларға тигізетін зиянын түсіну;</p> <p>6.1.3.3 ішімдіктің ағзаға келтіретін зияны жайлы білу, әр алкогольдік рөмкенің адам ағзасы үшін ұлы зат екенін түсіну, маскүнемдіктің әлеуметтік салдарын түсіну</p>
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	<p>6.2.1.1 киімді топқа, түрлерге бөліп ажырату, киімді оның сипатына тану және атау</p> <p>6.2.1.2 жағдайатқа байланысты киім комплектісін құрастыру</p>
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	<p>6.2.2.1 өз киімі мен аяқ киімін таза және ұқыпты қалпында сақтау</p> <p>6.2.2.2 мақта-матадан және жасанды маталардан тігілген киімді жуудың ережелерін білу, кірді қолмен жуу, көретін көмекшінің жәрдемін пайдалана кір жуғыш машинамен жуу, кірді үтіктеу, кір жуатын машинаның режимдерін білу</p> <p>6.2.2.3 кір киімді кір жуатын қызмет орнына дайындау мен тапсырудың ережелерін білу; кір жуу қызметін пайдалана білу</p> <p>6.2.2.4 түйме тігу үшін инені, жіпті және инеге жипті сабақтағышты қолдана алу, киімнің сөгілген тігісін тігу; көйлек, белдемшенің етегін қайырып тігу</p> <p>6.2.2.5 сырт киім мен аяқ киімді дұрыс күтіп қарау</p> <p>6.2.2.6 кескіш және шанышқылы аспап-саймандарын, электр қыздырғыш және тұрмыстық химиялық құралдарын қолданудың санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу</p>
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	<p>6.3.1.1 өз пәтеріндегі және мектеп ішіндегі бөлмелердің атауын, мағынасын, орналасқан жерін білу; арнайы бағдарлау аспабында өзінің тұрғын үйін моделін жасау</p> <p>6.3.1.2 пәтерде, мектепте жиһаздарды орналастыру ережелерін білу (бөлменің мөлшеріне, ауқымына мағынасына қарау, басқа жиһаздың болуын ескерту)</p>
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	<p>6.3.2.1 сақталынған анализаторлар арқылы үйдің шашылып жатқанын білу</p> <p>6.3.2.2 шаңсорғышты пайдаланып, бөлмені, үйді күнделікті жинаудың және жуып тазалаудың алгоритмін орындай білу</p> <p>6.3.2.3 тұрғын бөлмелерге қойылатын гигиеналық</p>

		талаптарды іс жүзінде орындау (ауасын желдету режимі, қажетті температурасын сақтау, жарық түсу ережелерін, шаңды сүртіп жүру) 6.3.2.4 бөлме гүлдерін күтіп қарау
4.Қазақстанд ық отбасы	4.1 Отбасылық қарым- қатынастар	6.4.1.1 ата-анасының, жақын туыстарының жұмыс істейтін орны мен лауазымы, жұмыстарының мән-мағынасы жайлы айтып, түсіндіре алу 6.4.1.2 отбасындағы өз міндеттері мен құқықтарын білу
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	6.4.2.1 Наурыз, Жаңа жыл, мейрамдарын тойлау дәстүрлерін, отбасылық мерекелерін, туған күн, мерей тойларын, үйленудің салт-дәстүрлерін білу 6.4.2.2 мерекелерді ұйымдастыруда қазақтың ұлттық салттарын, дәстүрлерін қолдану
	4.3 Отбасы бюджеті	6.4.3.1 сақталынған анализаторларды пайдаланып, халықаралық валютаны ажырата білу және валютаның теңгеге қатысты бағамын анықтау, түсіну
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы	6.5.1.1 дүкендердің негізгі түрлерін білу (супермаркет, гипермаркет, шағынмаркет) олардың мән-мағынасын түсіну 6.5.1.2 негізгі сауда секциялары мен бөлімдерін н білу (киім, аяқ киім, парфюмерия) 6.5.1.3 өнімнің сақтау мерзімдерін білу, өзіне-өзі қызмет жасауды ұсынатын дүкеннің ішіндегі стелаждардың арналу мағынасын ажырата алу, қажетті тауарды сипап сезу арқылы таба білу, супермаркетте консультанттың көмегімен, алгоритмдар бойынша түрлі тауарларды сатып алу; сауда қызметкерлермен өзін мәдениетті ұстау
3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	6.6.1.1 байланыстың негізгі түрлерін білу (пошта, телефон, калааралық, ұялы, компьютерлік, спутниктік байланыс) 6.6.1.2 төтенше жағдайда жедел қызметке телефон арқылы хабарласу (өрт сөндіру, құтқару, полиция, жедел жәрдем және газ қызметі) 6.6.1.3 жедел қызметке хабарласқан себебін айтып түсіндіру 6.6.1.4 әлеуметтік желілерін, электронды поштаны қолдана білу; әлеуметтік желілері мен электронды поштаны дұрыс және қауіпсіз пайдаланудың ережелерін білу, компьютерлік алаяқтардан сақтану; «Виртуалды алаяқты қалай тануға болады» тренингі
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер және олардың міндеттері	6.7.1.1 химиялық тазарту мекемесінің жұмыс жүйесін білу 6.7.1.2 кірленіп қалған заттарды химиялық тазарту қызметіне тапсыруға дайындау және тазартуға тапсырыс беру 6.7.1.3 тапсырысты жасауға және қабылдауға жауапты менеджермен дұрыс сөйлесудің дағдыларын игеру
8. Көлік	8.1. Көлік түрлері,	6.8.1.1 адамның тіршілік әрекетінде көліктің маңыздылығын түсіну; көліктерді топтастыру (өзен

	олардың маңызы мен міндеттері	көлігі, теңіз, темір жол көлігі, жер үсті, жер асты, әуе, жолаушы, жүк көлігі) 6.8.1.2 жол жүру ережелерін түсіну және оларды ұстану, макет жасап, көше құрылыстардың үлгілерін құрастыру және одан қауіпсіз жүру тактикасын таңдап, көрсету
9.Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1. Нормативті құжаттар	6.9.1.1 адам тұлғасын құндылық деп қарастыратын бала құқығы туралы «БҰҰ Конвенциясында» жеткіншектерге берілген құқықтарын ұғыну
	9.2.Әлеуметтік мекемелер	6.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамының мақсат-міндеттерін, маңызын түсіну, оған мүше болып кірудің ережелерін білу
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1 Жалпы мәдени құзіреттіліктер	6.10.1.1 кездесу мен қоштасу кезінде мәдени мінез-құлықты көрсете білу, оның негізгі нормаларын меңгеру 6.10.1.2 ересек адамдармен, құрдастармен әдепті сөйлесу; қазақи атауларды қолдану 6.10.1.3 ересектермен сөйлесе білу, қажет болған жағдайда егде жастағы адамдарға, қозғалыс қиындықтары бар мүгедектерге, зағиптарға көлікте, көшеде көмек көрсету
	10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	6.10.2.1 мүсіннің дұрыс қалпысын үнемі бақылап жүру, таянатын таяқты дұрыс ұстау және дұрыс ұстап жүру
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы	6.11.1.1 тамақтың құрамы туралы хабардар болу (ақуыз, көмірсулар, майлар, дәрумендер) және оның адам өмірі үшін маңыздылығын түсіну 6.11.1.2 күнделікті таңғы, түскі, кешкіасқа берілетін негізгі тағам түрлерін, олардың атауларын тану; 6.11.1.3 тоңазытқышта және тоңазытқышсыз азық-түлікті сақтау ережелерін және сақтау мерзімдерін білу
	11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	6.11.2.1 асүйде қолданылатын электр құралдарын (қысқа толқынды пеш, жылдам қайнататын кәстрөл, мульти пысырғыш, электрлік плита), газ плитасын тану; олардың қолдану ережелерін білу және сол құралдардың ішінде тамақты қалай дайындауға болатынын түсіну 6.11.2.2 дастархан басында отырудың, тамақ ішудің ережелерін сақтау және өзіне-өзі қызмет жасау дағдыларын меңгеру (дастархан жайып, дайындау, оны жинау, ыдыстарды жуу) 6.11.2.3 ас үйдің ыдыс-аяғын және асүйлік жабдықтарын жууға арналған тазалағыш және жуғыш құралдарын таңдай білу 6.11.2.4 кешкі ас дастарханын дайындау
	11.3 Тамақ дайындау	6.11.3.1 картоптан, жұмыртқадан, жармадан жасалған тағамдардың қалай дайындалатынын білу (картоп еzbесі, омлет, ботқа), ыстық ішімдіктердің маңызын түсіну (шай, кофе, какао) 6.11.3.2 қызатын аспатарды пайдалана білу; қауіпсіз

		<p>ережелерін сақтап, ботқаны суға, сүтке пісіру, мульти пісіргіштің ішінде дайындау; картоп қайнатып, пісіру, одан езбе жасау; жұмыртқаны пісіру, қуыру, омлет жасау; шай демдеу</p> <p>6.11.3.3 сүттен жасалған өнімдер түрлерін тану, олардың тағамдылық құндылығы жайлы білу</p> <p>6.11.3.4 қазақ тағамдарын-ашымал сүт өнімдерін (қымыс, шубат, айран)- қонақтарға ұсынып, беруді білу</p>
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	<p>6.12.1.1 дәрігерді үйге шақыру, жедел жәрдемді шақырту жағдайында әрекет жасаудың алгоритмін білу</p> <p>6.12.1.2 суық тиюді, тұмаумен ауруды болдырмау және алдын алу дағдыларын меңгеру (маска кию, жылы киіну, қолды жуып жүру)</p> <p>6.12.1.3 үйдегі дәрі қорабына кіретін медициналық құралдарын пайдалану ережелерін іс-жүзінде қолдана білу (жараны емдеу, сөйлейтін термометрді қолдану)</p>

3) 7-сынып:

3- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	<p>7.1.1.1 қыздың, ұлдың жеке гигиена ережелерін, косметикалық салфеткалар түрлерін білу, шашқа, бетке күтім жасай білу</p> <p>7.1.1.2 шаштың, терінің типін анықтау, денеге, шашқа жағатын косметикалық сұйықтар мен қоспаларды, сабынды таңдай білу, шашқа және бетке күтім жасау</p> <p>7.1.1.3 денешынықтыру сабақтарында және түрлі сапарға шыққан кезінде жеке тазалықты сақтау</p> <p>7.1.1.4 қайызғаққа, шаштың түсуіне қарсы құралдарды білу, оларды дұрыс таңдай және пайдалана білу;</p> <p>7.1.1.5 жеке тазалық заттар арқылы көшетін ауруларды білу, үстел шамын орнату және жұмыс орнына жарық түсіру, көзге арналған жаттығуларды жасай білу</p>
	1.2 Гендерлік тәрбие	<p>7.1.2.1 ағзаның жыныстық жетілу кезінде болатын өзгерістер туралы білу (тершендік, безеу бөртпесі, жеткіншек терінің аурулары, қыздардың етеккір күндері мен ұлдардағы поллюция кезеңдері)</p> <p>7.1.2.2 етеккір және поллюция кезінде гигиеналық талаптарын білу; етеккір циклінде тазалықты ұстау, етеккір циклінің күнтізбесін жүргізу; іш киімді, шұлықтарды күнделікті жуу</p>
	1.3 Салауатты болуға үйрен	<p>7.1.3.1 рационалды тамақтанудың, дене шынықтыру жаттығулардың, күн тәртібін сақтаудың ағзаға беретін пайдасын айтып түсіндіре алу,</p> <p>7.1.3.2 есіртке мен ұландырғыш заттардың зияны жайлы</p>

		білу, есірткені татып көру ұсынысынан қатаң түрде бас тартып, ерік күшін таныту
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	7.2.1.1 өз стилін табу, достардың стильдерін анықтау 7.2.1.2 сәнді киім шығаратын мамандарын білу (модельерлер, киім дизайнерлері, стильшілер, кутюрье және олардың брендтері)
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	7.2.2.1 киім мен аяқ киімнің таза және ұқыпты қалпын сақтаудың маңыздылығын түсіну 7.2.2.2 тоқыма және синтетикалық маталардан тігілген киімді жуу, кептіру және үтіктеу; кір жууға арналған құралдарын таңдай білу (қолмен және кір жуғыш машинамен) 7.2.2.3 өзіне-өзі қызмет жасау арқылы кір жууға арналған бөлмені пайдалану; кір жуғыш машинасын практикада қолдана алу; кір жуғыш машинаның режим қосу батырмаларын тактильді ажырата
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	7.3.1.1 жиһаздарды орын-орынға орналастыра білу, интерьер компоненттерін таңдай білу (макетте көрсету) 7.3.1.2 ұлттық тұрғын үй турлерін білу, қазақтың киіз үйі туралы хабардар болу (киіз үйдің ішкі жасалуын, бұйымдарын білу)
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	7.3.2.1 еденнің және жиһаздың жасалыңған материалын сезіп, ажырату және анықтау (еденге қатысты - линолеум, ламинат, паркет; жиһаз – жұмсақ, жылтыратылған) 7.3.2.2 еденді және жиһазды олардың жасалыңған материалына қарай тазалаудың, күтім жасаудың ережелерін білу және оларды практикада қолдану 7.3.2.3 еден мен жиһазға күтім көрсетіп, тазалауға арналған тұрмыстық химиялық құралдарын, құрал-саймандарын қолдану 7.3.2.4 тапсырмаларды белгілі ретімен орындай білу, өзі орындаған жұмыстың нәтижелерін объективті бағалай алу; жуу, тазалау кезінде офтальмологиялық-гигиеналық талаптарды орындау
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	7.4.1.1 отбасындағы қарым-қатынастың моральдық-этикалық нормаларын ұстау (ата-аналарға, аталарымен апаларына құрмет көрсету); отбасының мұқтаж мүшесіне көңіл бөлу, қолдау көрсету, көмектесу 7.4.1.2 отбасының әр мүшесінің құқықтарын сақтау және отбасы мүшелер арасында үй шаруасын жүргізу міндеттерін рационалды түрде бөлу
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	7.4.2.1 отбасылық дәстүрлердің маңызын, олардың отбасылық қарым-қатынастардың күшеюіне қатысты және түрлі жастағы буындардың өзара түсінушілігін артуға жағдай жасау үшін аса маңызды болуын түсіну
	4.3 Отбасы бюджеті	7.4.3.1 «Отбасы бюджеті» түсінігін ұғыну 7.4.3.2 табыстың түрлі қаражат көздері туралы түсіну

		(жалақы, зейнетақы, балаларға берілетін жәрдемақы) 7.4.3.3 отбасы бөджетін есепке алып, бір күнде (бір аптада, екі аптада) кететін шығымдарды жоспарлау
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы	7.5.1.1 керек дүкенді таба білу, дүкеннің ішінде дұрыс бағдар ұстап, қажет бөлімін тауып алу, керекті затты сатып алу 7.5.1.2 жиірек қажет болатын тауарлардың бағаларын білу (киім, аяқ киім, ыдыс және басқа көп қолданылатын тауарлар) 7.5.1.3 ақша банкноттарын айыра білу және зат сатып алу 7.5.1.4 дүкеннің ішінде өзін-өзі дұрыс ұстаудың тактикасын таңдай білу (кезекте тұрған кезде, төлеу кезде)
3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	7.6.1.1 пошта қызметін түсіну; пошта корреспонденцияның түрлерін тану (хат, ашық хат, тапсырыс хат, бағалы хат, ескерту хат, хабарландыру) 7.6.1.2 поштаға экскурсия; пошта бөлімінің орналасу жерін білу; поштаның қажетті қызмет түрін таңдау, өтіні білдіре алу 7.6.1.3 белгілі мерекеге арналған ашық хатты таңдау және сатып алу 7.6.1.4 телефонмен сөйлесуде, «жанды қарым-қатынас» кезде, әлеуметтік желілер арқылы байланысуда өзін дұрыс ұстау
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер және олардың міндеттері	7.7.1.1 киімді және аяқ киімді жөндеу қызметінің жұмыс жүйесін білу 7.7.1.2 сақталған анализаторлар арқылы киімнің, аяқ киімнің бүлінген жерін тауып, сипатын анықтау 7.7.1.3 тапсырысты дұрыс беру, орындалған жұмыстың сапасын бағалау, әдепті түрде наразылық білдіру
8. Көлік	8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	7.8.1.1 есту және көру анализаторларды пайдалану арқылы көліктің түрлерін анықтау және сипаттау 7.8.1.2 қоғамдық көлікпен жүрудің ережелерін сақтау (көлікке отыру, салонда жүру, көліктен көшеге шығу); мүгедектерге арналған орындардың орналасуын білу, жол ақысын төлеу және салон ішіндегі жүріс-тұрыс нормаларын сақтау және таяқты қоюдың орнын табу, көлік ішінде, көшеде тазалық сақтау
9. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1 Нормативтік құжаттар	7.9.1.1 Қазақстан Республикасы «Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Заңның құзіреттіліктерін меңгеру
	9.2 Әлеуметтік мекемелер	7.9.2.1 Қазақстандық зағип жандар қоғамына кіретін мүшелердің құқықтары мен міндеттерін білу
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық	10.1. Жалпы мәдени	7.10.1.1 құрдастары мен ересек адамдармен сөйлесу кезінде әдептілік пен сыпайылық сақтау; этикетті

мәдениеті	күзiреттiлiкте р	сөлеудiң және жалпы жүрiп тұрудың мiндеттi ережесi ретiнде қабылдау және оны бiлу 7.10.1.2 қоғамдық орындарда жүрудiң, өзiн-өзi ұстаудың, ережелерiн бiлу (театрда, мұражайда, клубта, сеанс кезiнде, антракт кезде) 7.10.1.3 жағдаятқа байланысты қарым-қатынастың түрлi тәсiлдерiн қолдана бiлу 7.10.1.4 сыйлық таңдай бiлу; қарапайым сувенир-сыйлықтарды жасау, сыйлақ беру және қабылдау
	10.2. Мүсiннiң дұрыс қалпысы	7.10.2.1 мүсiндi тiк ұстаудың маңыздылығын түсiну (үстелдiң басында дұрыс отыру, салфетканы қолдана бiлу, әдептi де әдемі тамақ iшу
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлiк өнiмдердiң түр-түрлiгi және олардың маңызы	7.11.1.1 азық-түлiк әртүрлiлiгi туралы бiлу және олардың адам өмiрi үшiн маңыздылығын түсiну 7.11.1.2 азық-түлiктi оның құрамына кiретiн ақуыз, көмiрсулар, майлар, дәрумендер, минералды заттектер бойынша ажырату 7.11.1.3 азық-түлiктiң адамның деңсаулығы үшiн маңыздылығын айтып түсiндiру 7.11.1.4 көшпелi тұрмыс жағдайында қазақтар азық-түлiгiн қалай сақтағанын түсiну презентация: «Атамның ауылына қонаққа бару» презентациясы
	11.2 Асүйлiк жабдықтары, ыдыс аяқ және ас iшу аспаптары	7.11.2.1 асүйлiк заттарын, ыдыстарын, асүйлiк аспаптарын олардың сипаттамалары бойынша танып, көрсету және атау, сипап сезу және көру арқылы танып айту 7.11.2.2 ас үйде қолданылатын механикалық және электр құралдарын (ет тұрағыш, көкенiс тұрағыш, миксер) 7.11.2.3 өзiне-өзi қызмет көрсету дағдыларын жетiк меңгеру (дастарханды дайындау және жинау, ыдыстарды жуу, тазалағыш заттарды қолдану) 7.11.2.3 түскi ас дастарханын дайындауға қажеттi құрал-жабдықтарды қолдана бiлу
	11.3 Тамақ дайындау	7.11.3.1 бiрiншi берiлетiн, екiншi берiлетiн тағамдарды бiлу және олардың маңыздылығын түсiну; элект және кескiш аспаптармен жұмыс жасаудың қауiпсiз техникасын бiлу және қолдану 7.11.3.2 бiрiншi түрлi тағамды (көже, сорпа түрлерiн) және екiншi түрлi тағамдарды (гарнир, рагу) қол жетiмдi бағамен сатылатын азық-түлiктен дайын рецепт бойынша дайындау (баспа әрiптермен жазылған нұсқауларды қолдану) 7.11.3.3 түрлi меню бойынша дастархан әзiрлеу
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	7.12.1.1 вирустiк, инфекциялық және көз ауруларының профилактикасын жасау дағдыларын меңгеру; оларды алдын алу iс-шараларын бiлу 7.12.1.2 дәрi-дәремек, дәрумендер түрлерiн тану (сыртқы дәрiлер, iшке қабылданатын дәрiлер), оларды үде сақтау шарттарын бiлу; дәрiлердiң сақталу мерзiмдерiн анықтап

		алуды білу; 7.12.1.3 үйдегі дәрі қорабын құрайтын дәрілерді пайдалану нұсқауларын қолдана білу
--	--	---

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	8.1.1.1 аяқ-қолдың беттің, мойынның терісіне дұрыс күтім жасау, косметиканы шамалап қолдану 8.1.1.2 косметикалық құралдардың түр-түрін тану, олардың қолдану ерекшеліктерін білу, безеуге қарсы құралдарды, қабынуды басатын косметикалық маскаларын таңдай білу 8.1.1.3 тырнақтың тазалығын, сәнін сақтау, маникюр және педикюр жасау, шаштаразға, маникюр және педикюр шеберіне бару 8.1.1.4 депиляция жасау әдістері мен ережелерін білу 8.1.1.5 теледидарларды қарау кезінде дұрыс отыру және оларды көруге бөлінген уақытыттан ауытқымау; бинокльді, монокльді пайдалана білу, оптикалық түзету құралдарын (көзілдірікті, лупаларды, линзаларды) сақтап, күту, көз бұлшық еттерін нығайту гимнастикасын жасау
	1.2 Гендерлік тәрбие	8.1.2.1 сөз аурулар және олардың ағзаға зиянды ықпалы, қауіпті салдары туралы білу
	1.3 Салауатты болуға үйрен	8.1.3.1 қоғамда әлеуметтену үшін салауатты өмір салтын ұстанудың тиімділігін түсіну 8.1.3.2 есірткенің ағзаға келтіретін зиянын жайлы, есірткелік инъекция арқылы таралатын аурулар мен болатын әлеуметтік салдары жайында; қайсарлық пен жігерлілік танытып, азғырынды тілге ермей есіртке мен ұландырғыш заттарды татып көруден бас тарту
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	8.2.1.1 киім сәнінің даму бағыттары мен стильдерін білу 8.2.1.2 киімнің және аяқ киімнің мөлшерлерін анықтау жолдарын білу 8.2.1.3 киім мен аяқ киімін рационалды таңдау
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	8.2.2.1 түрлі дақтарды жою амалдарын білу 8.2.2.2 дақтың түрін анықтай білу (иісі бойынша); тұрмыстық химиямен жұмыс жасау техникалық ережелерін сақтау 8.2.2.3 жақын аймақта орналасқан химиялық тазалау қызметтің адресін білу; химиялық тазалау қызметке киімді тапсыруға дайындау және тапсыру ережелерін білу; және тапсыру 8.2.2.4 киімнің ұсақ-түйек жөндеуін сапалы жасау (тігістерін тігу, етегін қайырып тігу жамау салу),

		сақталынған анализаторларын пайдалану және қауіпсіздік техникасын сақтау
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	8.3.1.1 перде, шам және интерьердің басқа да бөлшектерін таңдау, оларды бір-бірімен үйлестіру талаптарын білу 8.3.1.2 өз тұрғын үйін көркейту дағдыларын игеру
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	8.3.2.1 асүй мен дәретхана, ванна бөлемелерін жуып тазалаудың жиілігі мен ережелерін білу(кафель жуу, сантехниканы тазалау) 8.3.2.2 тұрмыстық химиялық құралдарын және түрлі тазартқыш құрал-саймандарын кірленудің түріне қарай қолдана білу;тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау 8.3.2.3 жұғыш құралдарға берілген баспа нұсқауды пайдалана білу; 8.3.2.4 бөлмені, тұрғын үйді тазалықта ұстаудың адам үшін қаншалықты маңызды екенін түсіну
4.Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	8.4.1.1 дау мен жанжалдың пайда болу себептерін түсіну және жанжалды шешу жолдары мен тактикасын таба білу 8.4.1.2 отбасындағы түрлі жағдайларында өзін-өзі дұрыс ұстау, ата-анасын, туыс-тумаларын, достарын құрметтеу, дау мен жанжалдан аулақ болу; өмірлік жағдаяттын моделин құрастыра алу 8.4.1.3 балаларға қамқор болумен байланысты міндеттерін атқару
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	8.4.2.1 отбасының бос уақытын және демалыстарын ұйымдастыруға белсенді қатысу, отбасылық дәстүрлерді қолдау және нығайту 8.4.2.2 өзінің бос уақытын дұрыс ұйымдастыра білу; рельефті-нүкте әріптермен жазылған құтықтау хатын өз бетінше дайындау, безендіру
	4.3Отбасы бюджеті	8.4.3.1 тұрғын қорындағы үй түрлерін тану, коммуналдық қызметтер туралы және оларды төлеудің формалары мен амалдары жайлы білу; электр санауыш және басқада есептегіштердің көрсетулері бойынша коммуналдық қызметтерін төлеу квитанцияларын толтыру, электр қуатын, газды, суды үнемді қолдана білу 8.4.3.2отбасылық бюджетін тиімді жұмсай білу және үнемдей алу, үй шаруасын жүргізу; қарыз алмай өмір сүреу және ақшаны қажетінше жинақтай білу
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы	8.5.1.1 иіс сезу арқылы сауда бөлімдерін тауыпалу 8.5.1.2 сауданың негізгі ережелерін меңгеру;кажетті тауарлардың орналасу жерін білу, керекті тауарды сатып алу, оған берілген кепілдік мерзімін анықтап алу, чектітауардың кепілдік мерзімінің аяқталуынша дейін сақтау; тұтынушының талабына сай келмейтін тауарды дүкенге қайтып тапсыру 8.5.1.3 жеңілдікпен жаппай сату туралы біліп жүру

3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	8.6.1.1 пошта индексін анықтамадан табу, конвертке адрес жазу, хаттың түр-түрін жіберу және оның бағасын есептеу 8.6.1.3 белгілі адрес бойынша қалааралық сөйлесуге тапсырыс берудің тәртібін білу, телефонмен сөйлесудің түрлі тарифтерін білу (тәулік уақытын, мерекелі күндерді, арақашықты есепке алу), байланыстың әр түрі бойынша қызметтің бағасын білу, телефон қызметтерін төлеудің квитанцияларын толтыру
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер, олардың міндеттері	8.7.1.1 тұрмыс техникасын жөндейтін сервис орталықтардың жұмыс жүйесін білу 8.7.1.2 сақталған анализаторлар арқылы бұзылудың түрін анықтау және сервис қызметіне тапсырыс беру 8.7.1.3 тапсырысты дұрыс беру, орындалған жұмыстың сапасын бағалау, әдепті түрде наразылық білдіру 8.7.1.4 тапсырысты жасауға және қабылдауға жауапты менеджермен дұрыс сөйлесудің дағдыларын игеру
8. Көлік	8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	8.8.1.1 метроның негізгі құрылыс-құрама элементтерін білу және түсіну (тактильді жолақшалар, эскалаторы) 8.8.1.2 билетке алдын ала тапсырыс қабылдау қызметі жайлы, билеттерді қайтару жағдайындағы шарттарды білу, әр түрлі көліктің бағалары туралы хабардар болу, заттарды жинақтау, бүктеу және чемоданға ұқыпты салу
9. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1 Нормативті құжаттар	8.9.1.1 көру қабілеті зақымдалған тұлғаларға әлеуметтік қызметтерді көрсету бағдарламаларды және берілетін тифло құралдарды практикалық іс-әрекетте пайдалану
	9.2 Әлеуметтік мекемелер	8.9.2.1 қалалық әлеуметтік мекемелердің маңызы мен мақсат-міндеттерін білу және түсіну: халыққа қызмет көрсету орталықтары (ЦОН), жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар орталығы, жәрдемақы төлеу орталығы
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1 Жалпы мәдени құзіреттілікте р	8.10.1.1 түрлі мамандықтар өкілдерімен сөйлесудің этикасын игеру (сатушымен, дәрігермен, шаш алушымен) 8.10.1.2 жанжалды болдырмау стратегияларын таңдау 8.10.1.3 ересек адамдармен, құрдастармен сөйлесуде жағымсыз эмоцияға бой алдырмау, өзін-өзі қадағалау; 8.10.1.4 көпшілік бар жерде жүрудің, өзін-өзі ұстаудың ережелері мен сақтық шараларын білу; көпшілік қатысатын іс-шарасында өзін-өзі дұрыс ұстап, дұрыс және қауіпсіз жүре білу
	10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	8.10.2.1 әдемі жүруді үйрену және ымдаудың ұстамды болуын қадағалау
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы	8.11.1.1 тиімді тамақтанудың ережелерін және жеткіншектердің тамақтану ерекшеліктерін білу; тамақтанудың бет терісіне әсер етуін түсіну 8.11.1.2 деңсаулықты сақтау үшін тамақтану ережелерін орындаудың және тамақ ішудің режимін ұстанудың маңызы түсіну

	11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	8.11.2.1 ыдыстарды топтастыру (асүйлік, асханалық, шай) 8.11.2.2 таңғы, түскі, кешкі дастархандарын дайындай алу 8.11.2.3 механикалық және электрлік тұрмыстық құрал-жабдықтарын қолдана білу, дастархан басында отырудың, ас ішудің және сөйлеу этикетін сақтаудың ережелерін жетік түрде меңгеру және іс жүзінде қолдану
	11.3 Тамақ дайындау	8.11.3.1 қамыр түрлерін тану, олардың маңызын білу (ашытқан, тұщы, құмшекер қосылған үгілмелі қайнатылған қамыр, бисквит) 8.11.3.2 қамыр түрлеріне қарай оның негізгі ингредиенттерін анықтап, оларды іріктеп алу 8.11.3.3 ашытқан және ашымаған тұщы қамыр түрлерін жасау, рецепт пайдаланып олардан тағам дайындау 8.11.3.4 қамырдан жасалған қазақ ұлттық тағамдарды дайындау: бауырсақ, шелпек; шай дастарханын әзірлеу 8.11.3.5 консервілеу амалдарын білу 8.11.3.6 жеміс, жидек, көкөністерді консервілеу, қыстық дайындықтарды жасау мақсатымен консервілеу, тосап қайнату, көкөністерді тұздау рецептерін жазып алу
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	8.12.1.1 сәтсіз оқиға жағдайында алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын игеру: жараны емдеу, жараға таңғыш тарту, көзді шаю; жүрек ұстап қалу және гипертониялықкүрт асқыну жағдайында «Жедел жәрдем» келгенше көмек көрсету ережелерін білу; алғашқы медициналық көмек көрсету кезінде жинақы болу, байқағыштық және қырағылық таныту 8.12.1.2 дәрігерді үйге шақырту, дәрігермен сөйлесе білу

5) 9-сынып:
5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	9.1.1.1 өз ағзасын шынықтыру, өз заттарын күнделікті тазалау, жуу, тазалықта ұстау; үйде, мектепте жеке тазалық гигиенасын сақтау 9.1.1.2 компьютермен жұмыс жасауда көру қабілетін қорғау ережелерін сақтау, көзілдірікті қолдана білу, білім алушы режимін сақтау; көзге бөтен зат түсіп кетсе, оны сумен жуып-жаю
	1.2 Гендерлік тәрбие	9.1.2.1 ерте жүкті болудан сақтану, оны алдын алу және болдырмау жолдарын білу
	1.3 Салауатты болуға үйрен	9.1.3.1 әркім өз деңсаулыққа басты жауапты екенін түсіну 9.1.3.2 зиянды әдеттердің (темекі тарту, ішімдік ішу, есіртке қабылдау) деңсаулыққа келтіретін жағымсыз ықпалына баға беру 9.1.3.3 «Біз есірткеге қарсымыз» тақырыбындағы

		диспуттарға, дебаттарға белсенді қатысу
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	9.2.1.1 сән журналдарын пайдалана алу; ұсақ-түйек бөлшектер арқылы киімді жаңарту, аксессуарларды дұрыс қолдану (нашар көретіндер үшін) 9.2.1.2 өз киімінде ұлттық элементтерін қолдана білу
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	9.2.2.1 теріден жасалынған өнімдерді ылғалды тазалау 9.2.2.2 киімді реставрациялау және өзгерту (шалбардан шолақ шалбар жасау, көйлектің жеңдерін кесіп тастау, калта жасап, тігу); шалбарды дәкемен жауып үтіктеу 9.2.2.3 киім жөндеу ательенің, аяқ киім жөндеу шеберханардың жайында ақпаратты таба білу; киімді және аяқ киімді жөндеуге апарып тапсыру
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	9.3.1.1 қазіргі замандағы тұрғын үйлердің интерьерлері жайлы хабардар болу 9.3.1.2 интерьердің құрама бөлшектерін іріктеп таңдай алу; тұрғын үйдің әдемі жабдықталған, тұрмысқа жайлы болудың қажеттілігін түсіну
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	9.3.2.1 терезелер мен айналарды жуып тазалаудың ережелері мен амалдарын білу, терезелерді жылыту 9.3.2.2 тозаңдатқыш, тазартқыш пен жуғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын білу 9.3.2.3 мектепте, тұрғын үйде күнделікті тазалауды, маусымдық және жаппай тазалап жинауды толық көлемінде орындау: пәтерді жинауда тұрмыстық электр аспаптарын және тазартқыш, жуғыш заттарды қолдану (отбасы мүшелердің арасында үй жинау міндеттерін бөлу бойынша жағдаяттың моделін құрастыру)
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	9.4.1.1 некеге тұру және некені бұзу тәртібі туралы хабардар болу 9.4.1.2 некені бұзудың себептері мен зардаптары туралы білу, бір-бірін қадірлеп, толераттықты ұстану, шыдамдылық таныту, адал болу 9.4.1.3 отбасында пайда болатын жағдаяттарды талдау және бағалау
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық дәстүрлер	9.4.2.1 отбасының бос уақытын және демалыстарын ұйымдастыру; қазақтың ұлттық салттарын, дәстүрлерін сақтау (Бесік той, Тұсау кесер, Сүндет той)
	4.3 Отбасы бюджеті	9.4.3.1 отбасы бюджетінің негізгі тараулары мен, кіріс-шығыс баптарын білу; 9.4.3.2 жалақыны немесе зейнетақыны алуға берілетін сенімхатын құрастырып жазу; 9.4.3.3 шығынты жоспардау (бір күндік шығысын, бір айлық шығысын); кіріс-шығыс журналын жүргізу
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері,	9.5.1.1 базардың түр-түрлерін тану (көтерме сауда базары, ұсақ-түйек сататын көтерме базары), жиі қолданылатын

	олардың мәні мен мағынасы	негізгі тауарлардың (көкеніс, жеміс-жидек және өндіріс тауарлар) бағаларын біліп жүру, 9.5.1.2 базарда жүрудің, зат сатып алудың егжей-тегжейлерін тану, саудаережелерін және тұтынушы құқықтарын білу 9.5.1.3 сатып алынатын затқақарай қажетті бөлімді табу 9.5.1.4 базар мен дүкеннің негізгі айырмашылықтарын білу, қажетті тауарларды сатып алу жерін тауардың сапасына (тауардың сырт бейнесі, дәмі), санына және бағасына лайық дұрыс таңдай алу
3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	9.6.1.1 бандероль түрлерін тану (қарапайым, тапсырыс, бағалы, алдынала хабарламасы бар бандероль), поштамен зат жіберудің ережелерін, жіберуге болатын заттар тізімін білу 9.6.1.2 интернет сайттардан тапсырыс жасау; бандероль және заттарды жіберуге, қапталуға тапсырыс беру бланктерін толтыру
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер, олардың міндеттері	9.7.1.1 сән салондардың көрсететін қызмет түрлерін тану (маникюр, педикюр, шаш кесу), бағаларын білу 9.7.1.2 сән салонда жұмыс істейтін мамандармен тіл табыса сөйлеуге дағдылану
8. Көлік	8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	9.8.1.1 темір жол вокзалының мән-мағынасын түсіну, оның функционалды зоналарын білу: анықтама бюросы, касса, күту залы; 9.8.1.2 перронда жүрудің және вагонға кірудің қауіпсіздік ережелерін меңгеру және қолдану, поезддің келуін хабарлайтын диктордың ақпараттарын н мұқият тыңдау, баратын жерін дұрыс атау, поезд түрін таңдау (жолаушы, жүрек), вагонның түрін таңдау (жалпы, плацкарт, купе, жұмсақ);поездің бағасын поезд және вагон түріне қарай ажырата білу, вокзалдағы анықтама бюросының көмегіне жүгініп, анықтама алу; поезд жүру кестесін түсіну; теміржол билеттерін кассадан, интернет арқылысатып алу, телефон арқылы тапсырыс беру; жүк сақтайтын камераларын пайдалана білу
9.Ерекше білім беруге қажеттілігі бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері	9.1 Нормативті құжаттар	9.9.1.1 Қазақстан Республикасы «Мүгедектерді деңсаулық сақтау аясында әлеуметтік қорғау туралы»Заңның күзіреттіліктерін ұғыну (8,14 баптары)
	9.2Әлеуметтік мекемелер	9.9.2.1 іскерлік қарым-қатынас дағдыларын игеру жәнеқұжаттарды дұрыс толтыруға дағдыландыру; 9.9.2.2 есту және көру зейінін пайдаланып, құжаттарды берілген талаптарға сәйкес толтыру
	9.3Қалалық оқу мекемелері	9.9.3.1 колледж мамандықтарын білу, көру қабілеті бұзылған тұлғалаға қолжетімді мамандықтардың ішінен өз мамандығын таңдау 9.9.3.2 көру қабілеті зақымдалған тұлғалардың колледжге және жоғары оқу орнына қабылдауының тәртібін білу
	9.4Жұмысқа	9.9.4.1 көру қабілеті зақымдалған адамдар жұмыс істейтін

	орналасу	мекемелер мен өндіріс кәсіпорындарын білу 9.9.4.2 зағип адамдардың жұмысқа тұрудың тәртібі мен құрылысын білу 9.9.4.3 жұмысқа тұру үшін қажет болатын құжаттар тізімін, олардың түрлерін және толтыру талаптарын білу 9.9.4.4 Қазақстан Республикасындағы Еңбек кодексінің баптарын білу 9.9.4.5 зағиптар арасында тараған мамандақтардың шектеулі таңдауына позитивті қарау
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1 Жалпы мәдени құзіреттілікте р	9.10.1.1 мәдени мінез-құлық стратегияларын талдау және таңдау 9.10.1.2 қоғамдық орындарды дұрыс жүріп-тұрудың ережелері жайлы білімдерін қолдану 9.10.1.3 қоғамдық орында танысу жағдайында өзін-өзі мәдени ұстап, әдептілік мен сырайылық таныту, косметикалық құралдарын, киім мен әшекейлерді жасына сай және баратын жеріне сәйкес таңдай білу 9.10.1.4 қазақи мінез-құлық мәдениетін, салт-дәстүрлерін сақтау
	10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	9.10.2.1 айналадағылардың адамды эстетикалық тұрғыдан жағымды қабылдауы үшін оның мүсіннің дұрыс және денесінің әдемі қалыпта болудың маңыздылығын түсіну
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы	9.11.1.1 «Диеталық тағам» түсінігін ұғыну, және оның адам денсаулығы үшін пайдалы әсерін түсіну
	11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішу аспаптары	9.11.2.1 асүйлік жабдықтарын (тоңазытқыш, газ плитасы, пеш, сенсор плитасы) тазалаудың және күтім көрсетудің ережелерін пайдалану; 9.11.2.2 тұрмыстық химиялық құралдарын және түрлі аспаптарды қолдану, тазартқыш пен жұғыш құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау
	11.3 Тамақ дайындау	9.11.3.1 диеталық мәзірін құрастыра білу (бір күнге, аптаға) 9.11.3.2 вегетарианшылық, вегетариандық тағамдар түсініктерін түсіне білу 9.11.3.3 сызбанұсқа арқылы вегетариандық борщ жасау
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	9.12.1.1 ішек аурулары мен ауа-тамшы инфекциялық жұқпа аурулардың көшіп-таралу жолдары туралы білу, оларды болдырмау шараларын білу, жеке тазалықты сақтап жүруді дағдыландыру

б) 10-сынып:
6- кесте

Ұзақ	Ұзақ мерзімді	Оқыту мақсаттары
------	---------------	------------------

мерзімді жоспар бөлімі	жоспар бөлімінің мазмұны	
1-тоқсан		
1. Жеке тазалық	1.1 Жеткіншектердің жеке гигиенасы	10.1.1.1 деңсаулықты сақтау және шынықтыру үшін жеке тазалық сақтаудың маңыздылығын түсіну 10.1.1.2 көру қабілетін аялап күтудің қажеттілігін түсіну
	1.2 Гендерлік тәрбие	10.1.2.1 ер мен әйел арасындағы қарым қатынастың адамгершілік негіздерін және этикалық нормаларын білу және түсіну; кәмелетке толмағандармен сексуалды қарым-қатынасқа түсідің құқықтық жауаптылықты сезіне білу
	1.3 Салауатты болуға үйрен	10.1.3.1 салауатты өмір салтын насихаттау; зиянды әрекеттер қарсы тұру, белсенді өмір сүру ұстанымын таныту, «Салауатты болуға үйрен» тақырыбында презентациялар жасау
2. Киім және аяқ киім	2.1 Сән және стиль	10.2.1.1 киімді мөлшерге, жасына, өзіндік ерекшелігіне және болатын іс-шараның (жиналыс, театрға бару, дискотека, экскурсия) сипатына қарай таңдай білу 10.2.1.2 жаңа киімнің, аяқ киімнің кепілдік мерзімдерін білу; тұтынушының құқықтарын пайдалана алу
	2.2 Киімнің және аяқ киімнің күнделікті күтімі	10.2.2.1 аң терісінен жасалған бұйымдерін тазалау, тарау ережелерін білу және қолдану: ұзақ сақтауға дайындау, күйеге қарсы құралдарды пайдалану 10.2.2.2 жұмсақ теріден жасалынған бұйымдерін тазалау, майланып жылтырап кеткен жерлерін сипап анықтай білу, тұрмыстық химиялық құралдарын қолдануда санитарлық-гигиеналық талаптары мен қауіпсіз техникасын сақтау
2-тоқсан		
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үйдің түрлері және олардың интерьері	10.3.1.1 әлемдегі түрлі ұлттардың тұрғын үй мен интерьердің ерекшеліктерін білу 10.3.1.2 үй салу, қоныс той жасау, үйді безендіру салт-дәстүрлерін білу 10.3.1.3 практикалық сабақ: этнографиялық мұражайға экскурсия
	3.2 Үйдің тазалығын сақтау	10.3.2.1 үйде жөндеу жүргізу амалдары мен жөндеудің түрлері туралы хабардар болу 10.3.2.2 жөндеуге қажетті құрылыс материалдарын түр-түрлерін ажырата білу
4. Қазақстандық отбасы	4.1 Отбасылық қарым-қатынастар	10.4.1.1 берік отбасының маңыздылығын түсіну; «тату отбасы» презентациясы: өзінің шығармашылық жұмысын ұсыну 10.4.1.2 отбасындағы қарым-қатынастың моральдық-этикалық нормаларын сақтау
	4.2 Бос уақытты ұйымдастыру амалдары, отбасылық	10.4.2.1 отбасылық құндылықтардың маңыздылығын ұғыну; отбасылық салт-дәстүрді қазақстандық қоғамының және мемлекеттің негізі ретінде сақтау, оларды қолдау және дамыту

	дәстүрлер	
	4.3 Отбасы бюджеті	10.4.3.1 тұтынушыларға ұсынылған кредит түрлерін туралы хабардар болу, ақша жинаудың мағнасы мен мақсатын түсіну; 10.4.3.2 ақшаны жинақ банкіне салудың тәртібі мен ережелерін білу 10.4.3.3 банкте шот ашудың ұтымды мүмкіндіктерін тандап, пайдалана білу, отбасының бюджетін жүргізу 10.4.3.4 күнделікті қажеттілікке, мәдени іс-шараларға, ірі зат сатып алуға қатысты шығыстың түр-түрін жоспарлай білу және дұрыс есептеп алу
5. Сауда	5.1 Сауда мекемелері, олардың мәні мен мағынасы	10.5.1.1 жәрмеңке түрлерін білу (шеттен әкелінген жәрмеңке, жәрмеңке-көрме); жәрмеңкенің базардан, дүкеннен айырмашылықтарын тану, 10.5.1.2 жәрмеңкедегі тауарлардың бағаларын және олардың базардағы және дүкендегі бағалардан айырмасын біліп жүру 10.5.1.3 тауарды дүкеннен, базардан сатып алудың меңгерілген дағдыларын жаңа жағдайда- жәрмеңкеден сатып алуда- өз бетінше қолдана білу
3-тоқсан		
6. Байланыс құралдары	6.1 Байланыс түрлері, олардың мағынасы	10.6.1.1 телефон анықтамалығын қолдана білу, телефон арқылы анықтама алу, ақылы қызметтерге түрлі жолдармен төлем жасау, соның ішінде терминал арқылы және онлайн 10.6.1.2 әрбір байланыс түрінің ерекшеліктерін білу және олардың қазіргі өмірдегі ролі мен маңыздылығын түсіну
7. Тұрмыстық мекемелер	7.1 Тұрмыстық мекемелер, олардың міндеттері	10.7.1.1 банкте көрсетілетін қызметтер түрлерін тану (валюта ауыстыру, шот төлеу, кредит беру) 10.7.1.2 қаржы операциялар бойынша қызмет көрсететін қызметкерлермен дұрыс сөйлесіп, тіл таба білу дағдыларын игеру
8. Көлік	8.1 Көлік түрлері, олардың маңызы мен міндеттері	10.8.1.1 әуежайдың мән-мағынасын түсіну, оның функционалды зоналарын білу: регистрацияны өту орны, анықтама бюросы, ұшаққа отырғызу орнына шығу, терминал, дьюти-фри) 10.8.1.2 диктордың беретін ақпараттарын мұқият тыңдау; кедендік бақылаудан өту ережелерін білу 10.8.1.3 ұшаққа отырғызуда мүгедектерге көрсетілетін қызметтерді пайдалану (әлеуметтік қызметкерлердің мүгедек адамды алып жүру, ертіп кіргізу, отырғызу) 10.8.1.4 рейстердің кестесін түсіну; билет бағасын, билетті сатып алу тәртібін білу 10.8.1.5 ұшаққа отырудың және шығудың ережелерін меңгеру, ұшу кезіндегі қауіпсіздік ережелерін және әуежайда жүрудің ережелерін орындау
9. Ерекше білім беруге қажеттілігі	9.1 Нормативті құжаттар	10.9.1.1 өзінің құқықтары мен міндеттер жағдайын білу және оларды БҰҰ Жарғысында жарияланған қағидаларға сәйкестіріп талдау; Жер әлемдегі бостандық пен әділдікті

бар азаматтардың құқықтары мен міндеттері		қолдаудың, бейбітшілік сақтаудың негізі ретінде қоғамдағы барлық мүшелердің тән қадір-қасиетін, тең және ажырамас құқықтарын тану
	9.2Әлеуметтік мекемелер	10.9.2.1 құқықтық мәдениетін ұғыну, зағип жандарға берілген құқықтарды және міндеттерін білу (төленетін қосымша еңбек демалысы, қысқартылған жұмыс күн, инвотакси алу, жеке көмекшіні алдырту, әлеуметтік жәрдем ақы алу)
	9.3Қалалық оқу мекемелері	10.9.3.1 абитуриенттің оқу орнына түсудің ережелері білу, егжей-тегжейін түсіну, колледждерге, ЖОО түсуде мүгедектерге көрсетілген жеңілдіктерін және құқықтарын пайдалана білу 10.9.3.2 колледждерге, ЖОО түсу үшін тапсырлатын құжаттардың тізімін білу 10.9.3.3 абитуриент, студент, бакалавр, магистрант, аспирант, докторант ұғымдарды меңгеру
9.4Жұмысқа орналасу	10.9.4.1 қазіргі кезде өзекті, сұранысы көп мамандықтар тізімін білу 10.9.4.2 Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау жағынан заңдарын меңгеру 10.9.4.3 жұмысқа тұру мақсатымен кадр бөліміне хабарласа білу; жұмысқа тұруға қажетті құжаттарды толтыру (өтініш, резюме, анкета, қолхат), Қазақстан Республикасындағы Еңбек кодексін пайдалана алу 10.9.4.4 кісіпорынның басшысына жұмысқа қабылдау туралы өтініш білдіру 10.9.4.5 мамандық таңдауда көру қабілетінің шектелген мүмкіндіктеріне түсінушілікпен қарау	
4-тоқсан		
10. Мінез-құлық мәдениеті	10.1 Жалпы мәдени құзіреттілікте р	10.10.1.1 мінез-құлықтың меңгерген ережелерін сақтау арқылы өзін-өзі және басқаларды бақылау 10.10.1.2 рухани-адамгершілік мәдениеті, адамзат құндылықтары, дәстүрлер туралы, үлкендерді және жалпы айналадағыларды құрметтеу, сыйлау жайлы білімдердің маңыздылығын түсіну
	10.2 Мүсіннің дұрыс қалпысы	10.10.2.1 өзінің сырт бейнесін бақылау (әдемі және әдепті отыру, тұру, жүру, бет әлпеті, киімі)
11. Тамақтану	11.1 Азық-түлік өнімдердің түр-түрлігі және олардың маңызы	10.11.1.1 тамақтанудың адам өміріндегі рөлін және тамақтың қайсысы деңсаулыққа пайдалы, қайсысы зиян екенін түсіндіру
	11.2 Асүйлік жабдықтары, ыдыс аяқ және ас ішуаспаптары	10.11.2.1 ыдыс жуғыш машинасын пайдалана алу, оны қолданудың ережелері мен тәртібін білу, қауіпсіз техниканы сақтау 10.11.2.2 мерекелі дастархан дайындау 10.11.2.3 мерекелі дастархан әзірлеу үшін қажетті

		ыдыстарды таңдай білу, сипап сезу және көріп қабылдау арқылы дастарханның дайындығын бағалау
	11.3 Тамақ дайындау	10.11.3.1 мерекелі дастарханның мәзірін құрастыру және оны дайындай алу 10.11.3.2 қазақ ұлттық тамағын, ұлттық тағамдарын тану, қазақ халықтың қонақжайлылық дәстүрлерін білу
12. Медициналық көмек	12.1 Алғашқы медициналық көмек	10.12.1.1 ауруға шалдығып қалу жағдайында жұмыстан уақытша босатылу шарттарын және еңбекке уақытша жарамсыз қағазыналу тәртібін білу (ауырып қалу жағдайында немесе ауру адамды күтуге байланысты) 10.12.1.1 ауру адамға күтім жасай алу: оған тамақ беру, киіндіру, қызуын өлшеу, шөптер тұнбасын демдеу, қыша қағаздарын салу